

Socialutskottets betänkande 2024/25:SoU20

Socialtjänstens ansvar för våldsutsatta m.m.

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, främst med hänvisning till pågående arbete. Motionsyrkandena handlar bl.a. om våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, skyddat boende och kvinnojourernas verksamhet samt våldsutövare. I betänkandet finns 21 reservationer (S, SD, V, C, MP).

Behandlade förslag

Cirka 90 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25.

Innehållsförteckning

| | |
|---|----|
| Utskottets förslag till riksdagsbeslut | 3 |
| Redogörelse för ärendet | 6 |
| Utskottets överväganden | 7 |
| Våld i nära relationer och våld mot barn, unga och särskilt sårbara och utsatta personer | 7 |
| Utskottets ställningstagande | 28 |
| Hedersrelaterat våld och förtryck | 30 |
| Utskottets ställningstagande | 40 |
| Skyddat boende och kvinnojourernas verksamhet | 40 |
| Utskottets ställningstagande | 47 |
| Våldsutövare | 48 |
| Utskottets ställningstagande | 55 |
| Motioner som bereds förenklad | 55 |
| Utskottets ställningstagande | 55 |
| Reservationer | 57 |
| 1. Våld i nära relationer, punkt 1 (S) | 57 |
| 2. Våld i nära relationer, punkt 1 (V, MP) | 57 |
| 3. Våld i nära relationer, punkt 1 (C) | 58 |
| 4. Orosanmälningar, punkt 2 (SD) | 59 |
| 5. Våld mot barn, unga och särskilt sårbara och utsatta personer, punkt 3 (V) | 59 |
| 6. Våld mot barn, unga och särskilt sårbara och utsatta personer, punkt 3 (MP) | 60 |
| 7. Prostitution och sexuell utsatthet, punkt 4 (S) | 61 |
| 8. Prostitution och sexuell utsatthet, punkt 4 (V) | 62 |
| 9. Prostitution och sexuell utsatthet, punkt 4 (C) | 62 |
| 10. Prostitution och sexuell utsatthet, punkt 4 (MP) | 63 |
| 11. Utreseförbud, punkt 5 (S) | 64 |
| 12. Utreseförbud, punkt 5 (V, MP) | 64 |
| 13. Utreseförbud, punkt 5 (C) | 65 |
| 14. Övriga frågor om hedersrelaterat våld och förtryck, punkt 6 (SD) | 65 |
| 15. Skyddat boende, punkt 7 (C, MP) | 66 |
| 16. Skyddat boende, punkt 7 (V) | 67 |
| 17. Kvinnojourernas verksamhet, punkt 8 (S) | 68 |
| 18. Kvinnojourernas verksamhet, punkt 8 (SD) | 69 |
| 19. Kvinnojourernas verksamhet, punkt 8 (V) | 69 |
| 20. Våldsutövare, punkt 9 (C, MP) | 70 |
| 21. Våldsutövare, punkt 9 (V) | 71 |
| <i>Bilaga 1</i> | |
| Förteckning över behandlade förslag | 72 |
| Motioner från allmänna motionstiden 2024/25 | 72 |
| <i>Bilaga 2</i> | |
| Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet | 82 |

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Våld i nära relationer och våld mot barn, unga och särskilt sårbara och utsatta personer

1. Våld i nära relationer

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 4, 5 och 7,

2024/25:3157 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 11 och

2024/25:3163 av Helena Gellerman (L).

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (V, MP)

Reservation 3 (C)

2. Orosanmälningar

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1105 av Helena Storckenfeldt (M) och

2024/25:1366 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 20.

Reservation 4 (SD)

3. Våld mot barn, unga och särskilt sårbara och utsatta personer

Riksdagen avslår motion

2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 21, 23, 25, 26, 31 och 32.

Reservation 5 (V)

Reservation 6 (MP)

4. Prostitution och sexuell utsatthet

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 33 och 35,

2024/25:2340 av Ida Ekeröth Clausson och Karin Sundin (båda S) yrkande 2 och

2024/25:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 46.

Reservation 7 (S)

Reservation 8 (V)

Reservation 9 (C)

Reservation 10 (MP)

Hedersrelaterat våld och förtryck

5. Utreseförbud

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1634 av Lawen Redar (S),

2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 16 och
2024/25:3157 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 36.

Reservation 11 (S)

Reservation 12 (V, MP)

Reservation 13 (C)

6. Övriga frågor om hedersrelaterat våld och förtryck

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1366 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 21,

2024/25:1389 av Mikael Eskilander m.fl. (SD) yrkande 4 och

2024/25:1413 av Sara Gille m.fl. (SD) yrkandena 16 och 19.

Reservation 14 (SD)

Skyddat boende och kvinnojourernas verksamhet

7. Skyddat boende

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 8, 9, 12, 14, 15, 22
och 24 samt

2024/25:3157 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 6.

Reservation 15 (C, MP)

Reservation 16 (V)

8. Kvinnojourernas verksamhet

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1414 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 4 i denna del,

2024/25:1698 av Azra Muranovic m.fl. (S) yrkandena 2 och 3 samt

2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 11 och 13.

Reservation 17 (S)

Reservation 18 (SD)

Reservation 19 (V)

Våldsutövare

9. Våldsutövare

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:543 av Anna Wallentheim (S),

2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 6 och

2024/25:3157 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 19.

Reservation 20 (C, MP)

Reservation 21 (V)

Motioner som bereds förenklat

10. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 25 februari 2025

På socialutskottets vägnar

Christian Carlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Christian Carlsson (KD), Fredrik Lundh Sammeli (S), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Yasmine Bladelius (S), Carita Boulwén (SD), Mikael Dahlgvist (S), Jesper Skalberg Karlsson (M), Anna Vikström (S), Leonid Yurkovskiy (SD), Gustaf Lantz (S), Malin Höglund (M), Christofer Bergenblock (C), Mona Olin (SD), Nils Seye Larsen (MP), Thomas Ragnarsson (M), Maj Karlsson (V) och Malin Danielsson (L).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet ca 90 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25. Motionsyrkandena handlar bl.a. om våld i nära relationer, våld mot barn, unga och särskilt sårbara och utsatta personer, hedersrelaterat våld och förtryck, skyddat boende, kvinnojourernas verksamhet samt våldsutövare. Av dessa behandlas ca 50 i förenklad ordning eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Förslagen i motionerna finns i bilaga 1. De motionsförslag som bereds förenklat finns i bilaga 2.

Den 28 november 2024 informerade företrädare för Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) utskottet om den nuvarande socialtjänstlagen, med anledning av den aviserade propositionen om en ny socialtjänstlag. Den 5 december 2024 informerade företrädare för sekretariatet för utredningen Framtidens socialtjänst utskottet om förslaget till ny socialtjänstlag. Den 23 januari 2025 informerade socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall om propositionen En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter (prop. 2024/25:89).

Utskottets överväganden

Våld i nära relationer och våld mot barn, unga och särskilt sårbara och utsatta personer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. våld i nära relationer, orosanmälningar samt prostitution och sexuell utsatthet.

Jämför reservation 1 (S), 2 (V, MP), 3 (C), 4 (SD), 5 (V), 6 (MP), 7 (S), 8 (V), 9 (C) och 10 (MP).

Motionerna

Våld i nära relationer

I kommittémotion 2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag utifrån rapporten Socialstyrelsens utredningar av vissa skador och dödsfall 2022–2023. I yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör vidta åtgärder för att en haverikommission ska inrättas direkt efter att en kvinna mördats och varje dödsfallsutredning följas av en konkret åtgärdsplan. I yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att kartlägga det psykiska våldet och ta fram förslag på åtgärder.

I kommittémotion 2024/25:3157 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 11 föreslås ett tillkännagivande om att se över hur staten kan stödja och samordna kommunernas insatser i arbetet mot våld i nära relationer.

I motion 2024/25:3163 av Helena Gellerman (L) föreslås ett tillkännagivande om att utreda hur vi kan utveckla stödet till våldsutsatta kvinnor genom att lära av det norska systemet med kommunala krisesenter.

Orosanmälningar

I kommittémotion 2024/25:1366 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 20 föreslås ett tillkännagivande om att utvidga bestämmelserna om orosanmälan till att också omfatta vuxna som utsätts för våld inom en relation.

I motion 2024/25:1105 av Helena Storckenfeldt (M) föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheterna och förutsättningarna att låta socialtjänstlagens anmälningsplikt omfatta även gravida kvinnor med ofödda barn.

Våld mot barn, unga och särskilt sårbara och utsatta personer

I kommittémotion 2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 21 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en särskild utredning om våld mot kvinnor med funktionsnedsättning i syfte att öka kunskapen, öka upptäckten samt ta fram förslag på åtgärder. I yrkande 23 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag utifrån Socialstyrelsens rapport *Vård efter behov? Om vård- och omsorgsinsatser till flickor och kvinnor med skadligt bruk och beroende*. I yrkande 25 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör arbeta för att missbrukande kvinnor som är utsatta för våld ska erbjudas vård och behandling i könsuppdelade grupper. I yrkande 26 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att sammanställa läget för papperslösa kvinnors våldsutsatthet. I yrkande 31 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen omgående bör tillföra resurser till en nationell stöd- och kunskapsplattform för unga. I yrkande 32 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge kommunerna i uppdrag att snarast inrätta insatser för att upptäcka, minska och förhindra våld i ungas parrelationer.

Prostitution och sexuell utsatthet

I kommittémotion 2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 33 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag utifrån betänkandet *Ut ur utsatthet* (SOU 2023:97). I yrkande 35 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen särskilt bör ge kommunerna i uppdrag att utveckla sociala stödinsatser för personer som befinner sig i sexuell utsatthet och prostitution.

I kommittémotion 2024/25:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 46 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att se över de insatser som ges till personer som är offer för prostitution eller utsätts för kommersiell sexuell exploatering samt ge Socialstyrelsen i uppdrag att uppdatera föreskrifter och kunskapsmaterial i syfte att ge ett bättre och mer utvecklat stöd.

I motion 2024/25:2340 av Ida Ekeröth Clausson och Karin Sundin (båda S) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att utreda en obligatorisk oros-anmälan till socialtjänsten vid sexköp i de fall där köparen har minderåriga barn.

Gällande rätt

Socialtjänstlagen

Av 1 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, framgår att samhällets socialtjänst på demokratins och solidaritetens grund ska främja människornas ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet.

Varje kommun svarar för socialtjänsten inom sitt område och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver (2 kap. 1 § SoL).

Till socialnämndens uppgifter hör bl.a. att medverka i samhällsplaneringen och i samarbete med andra samhällsorgan, organisationer, föreningar och enskilda främja goda miljöer i kommunen. Socialnämnden ska även genom uppsökande verksamhet och på annat sätt främja goda levnadsförhållanden samt svara för omsorg och service, upplysningar, råd, stöd och vård, ekonomisk hjälp och annat bistånd till familjer och enskilda som behöver det (3 kap. 1 § SoL).

Socialnämnden ska även ta initiativ till och bevaka att åtgärder vidtas för att skapa en god samhällsmiljö och goda förhållanden för grupper som har behov av samhällets särskilda stöd och nämnden ska i sin verksamhet främja den enskildas rätt till bl.a. bostad (3 kap. 2 § 2 SoL).

I den uppsökande verksamheten ska socialnämnden upplysa om socialtjänsten och erbjuda grupper och enskilda sin hjälp (3 kap. 4 § SoL). Insatser för enskilda ska utformas och genomföras tillsammans med personen i fråga och vid behov i samverkan med andra samhällsorgan och med organisationer och andra föreningar (3 kap. 5 § SoL).

Socialnämnden ska även arbeta för att förebygga och motverka bl.a. missbruk av alkohol och andra beroendeframkallande medel och sprida kunskap om skadeverkningar av missbruk och om de hjälpmöjligheter som finns (3 kap. 7 § SoL).

I 5 kap. SoL finns särskilda bestämmelser för bl.a. barn och unga, människor med funktionshinder, missbrukare, brottsoffer och våldsutövare.

Av bestämmelserna framgår att socialnämnden ska verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden. Socialnämnden ska bl.a. bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och unga far illa. Socialnämnden ska tillsammans med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs, uppmärksamma och verka för att barn och unga inte vistas i miljöer som är skadliga för dem och med särskild uppmärksamhet följa utvecklingen hos barn och unga som har visat tecken till en ogynnsam utveckling. Vidare ska nämnden i nära samarbete med hemmen sörja för att barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver och, om barnets eller den unges bästa motiverar det, vård och fostran utanför det egna hemmet (5 kap. 1 § SoL). Socialnämnden ska i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs (5 kap. 1 a § SoL).

Socialnämnden ska även verka för att människor med funktionshinder får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och leva som andra. Socialnämnden ska bl.a. verka för att den enskilde får bo på ett sätt som är anpassat efter hans eller hennes behov av särskilt stöd (5 kap. 7 § SoL).

Socialnämnden ska även aktivt sörja för att enskilda med missbruk får den hjälp och vård som han eller hon behöver för att komma ifrån missbruket (5 kap. 9 § SoL).

När det gäller brottsoffer har socialnämnden till uppgift att verka för att den som har utsatts för brott och dennes närstående får det stöd och den hjälp som de behöver. Socialnämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation. Socialnämnden ansvarar även för att ett barn som har utsatts för brott och barnets närstående får det stöd och den hjälp som de behöver. Socialnämnden ska också särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott och ansvara för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver (5 kap. 11 § SoL).

Enligt 14 kap. 1 § SoL har ett antal myndigheter och yrkesverksamma en skyldighet att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. En sådan anmälnings-skyldighet gäller för myndigheter vars verksamhet berör barn och unga, andra myndigheter inom hälso- och sjukvården, annan rättspsykiatrisk undersök-ningsverksamhet, socialtjänsten, Kriminalvården, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen samt anställda inom sådana myndigheter. Anmälnings-skyldigheten gäller även för de som är verksamma inom yrkesmässigt bedriv-en enskild verksamhet och fullgör uppgifter som berör barn och unga eller inom annan sådan verksamhet inom hälso- och sjukvården eller på social-tjänstens område. De som är verksamma inom familjerådgivning är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om att ett barn utnyttjas sexuellt eller utsätts för fysisk eller psykisk misshandel i hemmet.

Barnombudsmannen är vidare skyldig att genast anmäla till socialnämnden om ombudsmannen i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa, vilket framgår av 7 § lagen (1993:335) om Barnombudsman.

Därutöver gäller att var och en som får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa bör anmäla detta till socialnämnden (14 kap. 1 c § SoL). Den senast nämnda bestämmelsen innebär en möjlighet att anmäla men inte en skyldighet. Uppmaningen att anmäla riktar sig till såväl allmänheten som sådana myndigheter och yrkesverksamma som inte omfattas av anmälnings-skyldigheten (prop. 2012/13:10 s. 44 och JO 2013/14 s. 402).

Rutiner för att upptäcka våldsutsatthet

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (HSLF-FS 2022:39) ska våldsutsatta som söker stöd hos socialtjänsten eller identifieras inom dess olika målgrupper erbjudas stöd och insatser av social-tjänsten. Socialnämnden ska även fastställa rutiner för när och hur socialtjänst-personal ska ställa frågor om våld för att kunna upptäcka bl.a. våldsutsatta.

Utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall

Enligt förordningen (2007:748) om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall genomförs utredningar enligt lagen (2007:606) med samma namn av Socialstyrelsen. Utredningarna är sektorsövergripande och rör inte endast socialtjänsten utan samtliga berörda myndigheters arbete. Syftet med utredningsverksamheten är identifiera brister i samhällets skyddsnät och att ge regeringen underlag för beslut om åtgärder som har som mål att förebygga att barn far illa eller att vuxna utsätts för våld eller andra övergrepp av närstående eller tidigare närstående personer.

Pågående arbete

EU-direktiv om bekämpning av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer

I maj 2024 antogs ett direktiv med de första EU-gemensamma reglerna om kvinnovåld, Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1385 av den 14 maj 2024 om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Reglerna syftar till att förebygga och bekämpa våld mot kvinnor och våld i nära relationer i hela unionen. Direktivet innehåller bestämmelser om fastställande av brottsrekvisit och påföljder, skydd för brottsoffer och tillgång till rättslig prövning, stöd till brottsoffer, förbättrad datainsamling, förebyggande arbete, samordning och samarbete.

Nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor

För att stärka förutsättningarna att nå det jämställdhetspolitiska delmålet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra presenterade regeringen 2016 en tioårig nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor (skr. 2016/17:10, bet. 2016/17:AU5, rskr.2016/17:150).

Strategin betonar särskilt förebyggande insatser och omfattar alla delar av det jämställdhetspolitiska delmålet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Det innebär att alla former av fysiskt, psykiskt och sexuellt våld och hot om våld som riktas mot kvinnor och flickor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, omfattas. I begreppet psykiskt våld innefattas även materiellt och ekonomiskt våld. Även prostitution och människohandel för sexuella ändamål omfattas av strategin. Strategin fokuserar på det våld som kvinnor och flickor utsätts för på grund av sitt kön.

Strategin omfattar bl.a. mål och insatsområden samt en struktur för stöd och uppföljning. Målsättningarna i strategin är

- ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld
- förbättrad upptäckt av våld och starkare skydd och stöd för våldutsatta
- effektivare brottsbekämpning
- förbättrad kunskap och metodutveckling.

I strategin lyfts det fram att i arbetet med att genomföra strategin är det nödvändigt att ta hänsyn till människors olika livssituationer och omständigheter, t.ex. svårigheter att få samhällets skydd och stöd på grund av funktionsnedsättningar, missbruk, hög ålder eller bristande kunskap i svenska språket. Olika former av sårbarhet ska beaktas i planering och genomförande av insatser.

Strategin kompletteras med åtgärdsprogram som innehåller konkreta åtgärder för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.

Jämställdhetsmyndigheten har till uppgift att följa upp genomförandet av strategin.

En stärkt långsiktig styrning av arbetet mot könsrelaterat våld och hedersrelaterat våld och förtryck

Regeringen gav i augusti 2023 en särskild utredare i uppdrag att stärka den långsiktiga styrningen av arbetet mot könsrelaterat våld och hedersrelaterat våld och förtryck (dir. 2023:117). I uppdraget ingår bl.a. att bedöma om det bör införas ett särskilt jämställdhetspolitiskt delmål för att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck, och utredaren ska ta fram förslag till en eller två långsiktiga strategier för att utveckla och stärka arbetet med att förebygga och motverka fysiskt, psykiskt, sexuellt, ekonomiskt och materiellt våld samt hot om våld. Syftet med uppdraget är bl.a. att säkerställa en långsiktig, samordnad och tydlig styrning som utgår från kunskap och evidens. Särskilt sårbara grupper utsatthet ska uppmärksammas särskilt.

Utredaren har i delbetänkandet Ett inkluderande jämställdhetspolitiskt delmål mot våld (SOU 2024:21) föreslagit att hedersrelaterat våld och förtryck även fortsättningsvis bör ingå i det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet som gäller mäns våld mot kvinnor men att delmålet omformuleras och tydligt anger vilka våldsformer som omfattas.

Utredarens uppdrag ska slutredovisas senast den 28 februari 2025.

Av ett pressmeddelande från Arbetsmarknadsdepartementet och Socialdepartementet den 21 januari 2025 framgår att regeringen, till skillnad från utredningen, anser att det bör införas ett nytt, sjunde jämställdhetspolitiskt delmål för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Skälet är att regeringen bedömer att området hedersrelaterat våld och förtryck kräver ökad uppmärksamhet och synlighet för att våldet och förtrycket ska kunna förebyggas och bekämpas effektivt. Regeringen avser att återkomma senare i fråga om den närmare utformningen av det nya delmålet.

Nationellt våldsförebyggande program

Regeringen har beslutat om ett nationellt våldsförebyggande program (A2022/00839). Ambitionen med programmet är att skapa förutsättningar för ett proaktivt förhållningssätt i det arbete mot våld som ingår i den nyssnämnda nationella strategin. Ett övergripande syfte med programmet är att bidra till att stimulera utvecklingen av nya insatser och att stärka samverkan mellan berörda aktörer.

Statsbidrag för förebyggande arbete mot mäns våld mot kvinnor

Inom ramen för det nationella våldsförebyggande programmet har regeringen beslutat att inrätta ett nytt statsbidrag för förebyggande arbete mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, sexuellt våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Bidraget ska fördelas enligt förordningen (2022:722) om statsbidrag för visst våldsförebyggande arbete, efter ansökan till Jämställdhetsmyndigheten.

Åtgärdsprogram för perioden 2024–2026

I juni 2024 presenterade regeringen ett nytt åtgärdsprogram för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för perioden 2024–2026 (A2024/00869). Det är det tredje och sista åtgärdsprogrammet inom perioden för den nuvarande nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. I programmet betonas behovet av att sätta brottsoffers behov av skydd och stöd i centrum för arbetet, och programmet innehåller därför flera åtgärder som rör våldsutövare och återfallsförebyggande arbete.

Regeringen lyfter i åtgärdsprogrammet fram fyra områden som regeringen kommer att öka fokus på för att säkerställa ett kraftfullt och effektivt arbete:

- ett lämnaprogram för att lämna destruktiva relationer
- kraftsamling mot hedersrelaterat våld och förtryck
- stärkt stöd till barn och unga som upplever våld, inklusive barn som förs utomlands i hederskontexter
- ökad kunskap om digitala dimensioner av mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Fördjupad uppföljning av arbetet med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor

I december 2024 överlämnade regeringen skrivelsen *Fördjupad uppföljning av arbetet med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor* (skr. 2024/25:69). I skrivelsen redogör regeringen för arbetet med att uppnå det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Till grund för skrivelsen ligger Jämställdhetsmyndighetens rapport *Dags att prioritera det våldsförebyggande arbetet* (A2024/00628).

Regeringen konstaterar mot bakgrund av Jämställdhetsmyndighetens rapport att det görs framsteg inom området mäns våld mot kvinnor men att det finns fortsatta utmaningar. Utifrån de indikatorer som Jämställdhetsmyndigheten har följt upp lyfter regeringen fram vissa positiva tendenser under perioden 2017–2026, bl.a. när det gäller återfallsförebyggande insatser och en minskning av kvinnors och flickors utsatthet för sexuellt våld. Även om det har gjorts framsteg anser regeringen att arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel behöver fortsätta att stärkas. Enligt regeringens bedömning är det också angeläget att ny kunskap liksom

evidensbaserade metoder och arbetssätt inom området fortsätter att tas fram, genomföras och utvärderas. Regeringen bedömer vidare att det behövs ytterligare indikatorer inom vissa områden. Det gäller särskilt hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel samt kunskap och metodutveckling.

Skrivelsen bereds i arbetsmarknadsutskottet under våren 2025.

Nationell strategi och handlingsplan inom området psykisk hälsa och suicidprevention

I december 2024 presenterade regeringen en nationell strategi inom området psykisk hälsa och suicidprevention (skr. 2024/25:77). Den nationella strategin syftar till att ge en långsiktig inriktning för arbetet under perioden 2025–2034, baserat på en tvärsektoriell ansats som skapar förutsättningar för en gemensam riktning för hela samhället i arbetet med psykisk hälsa och suicidprevention. Den nationella strategin omfattar både psykisk hälsa och suicidprevention i syfte att utveckla, samla och stärka arbetet. Strategin integrerar även arbetet med att främja psykiskt välbefinnande samt förebygga psykisk ohälsa och suicid med att förbättra livsvillkoren för personer som lever med olika psykiatriska tillstånd. Utgångspunkten är ett brett och gemensamt arbete som inriktas på både individuella och strukturella faktorer för psykisk hälsa.

Strategin innehåller fyra övergripande mål samt sju delmål med prioriteringar som ska vägleda arbetet inom området. Ett av delmålen handlar om stärkt kunskapsutveckling inom området psykisk hälsa och suicidprevention och ett annat av delmålen är en vård och omsorg som möter patienters och brukares behov.

Till den nationella strategin ska ett genomförande- och uppföljningssystem kopplas.

Strategin bereds i socialutskottet under våren 2025.

I januari 2025 presenterade regeringen, som ett komplement till strategin, en handlingsplan för insatserna inom området psykisk hälsa och suicidprevention 2025–2026. Handlingsplanen syftar till att beskriva och redogöra för regeringens prioriterade insatser för att uppnå den nationella strategins vision, mål och delmål.

Budgetpropositionen 2025

Regeringen lyfte i budgetpropositionen för 2025, utgiftsområde 13, fram att arbetet för att nå delmålet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra har hög prioritet och behöver fortsätta att kontinuerligt utvärderas, utvecklas och förstärkas. I dag bedriver Jämställdhetsmyndigheten till stor del arbetet inom området med tillfällig finansiering från sakanslaget inom jämställdhetspolitiken. Regeringen föreslog att pengar flyttas från sakanslaget till Jämställdhetsmyndighetens förvaltningsanslag, vilket enligt regeringen möjliggör ett långsiktigt och uthålligt arbete med bättre planeringsförutsättningar och högre effektivitet (prop. 2024/25:1 utg.omr. 13 s. 69).

För att stärka stödet till utsatta för prostitution föreslog regeringen att anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder ökas med 10 miljoner kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 5 miljoner kronor. Vidare föreslog regeringen att anslaget ökas med 7 miljoner kronor för att säkerställa stödet till Kvinnofridslinjen och de andra nationella stödlinjerna för våldsutsatta vid Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala universitet. För 2026–2027 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp (prop. 2024/25:1 utg.omr. 13).

I december 2024 tillstyrkte arbetsmarknadsutskottet regeringens förslag om anslag för 2024 inom utgiftsområde 13 (bet. 2024/25:AU1). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2024/25:109).

Regeringen föreslog även att anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbetet m.m. inom utgiftsområde 9 ökas med 200 miljoner kronor 2025 för en tidsbegränsad riktad satsning till socialtjänsten för att förebygga och motverka brott. För 2026 beräknas anslaget öka med 300 miljoner kronor och för 2027 och 2028 beräknas anslaget öka med 600 miljoner kronor.

I december 2024 tillstyrkte socialutskottet regeringens förslag om anslag för 2024 inom utgiftsområde 9 (bet. 2024/25:SoU1). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2024/25:92).

En ny, förebyggande socialtjänstlag för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter

I januari 2025 beslutade regeringen om propositionen En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter (prop. 2024/25:89). I propositionen föreslår regeringen att en ny socialtjänstlag ska ersätta den nuvarande socialtjänstlagen. Förslaget syftar till att skapa en långsiktigt hållbar, mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst.

I propositionen föreslås bl.a. att det ska framgå av de övergripande målen för socialtjänsten att socialtjänsten ska arbeta förebyggande och vara lätt tillgänglig, att kommunens ansvar för planering av insatser ska utvidgas till att omfatta hela socialtjänstens verksamhetsområde och att kommunen särskilt ska väga in behovet av tidiga och förebyggande insatser vid planeringen. Propositionen innehåller även förslag om att socialnämnden ska arbeta för att förebygga och motverka brottslighet.

För att socialtjänsten ska kunna nå fler på ett enklare sätt och i ett tidigare skede föreslås även att socialnämnden ska få befogenhet att erbjuda vissa insatser utan individuell behovsprövning. Det föreslås även att socialtjänstens verksamhet ska bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Därutöver föreslås en uppgiftsskyldighet som innebär att socialnämnden kan begära uppgifter från utförare inom socialtjänsten för bl.a. kvalitetssäkring och uppföljning.

För att stärka barns rättigheter omformuleras vissa bestämmelser i enlighet med Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter.

När det gäller förslaget om att socialnämnden ska få befogenhet att erbjuda vissa insatser utan individuell behovsprövning menar regeringen att denna

möjlighet ger socialtjänsten ytterligare ett verktyg för att komma i kontakt med enskilda som i dag är svåra att nå, t.ex. barn och unga som riskerar att hamna i kriminalitet, personer med ett skadligt bruk eller beroende, personer med psykisk funktionsnedsättning, personer i prostitution och de som utsätts för våld. Regeringen anser även att möjligheten för enskilda att söka sig direkt till en insats skulle kunna stärka enskildas självbestämmande och även främja att enskilda som kan uppleva att det är krångligt och byråkratiskt att ta del av en insats i det nuvarande systemet söker sig till socialtjänsten (s. 325 i propositionen).

Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2025.

Propositionen bereds i socialutskottet under våren 2025.

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2024 en satsning om 1,2 miljarder kronor för omställningen under 2025. Regeringen föreslog att merparten av medlen ska fördelas till kommunerna men att en viss del ska användas till myndighetsuppdrag för genomförandet av reformen, stöd till kommunerna i omställningen, informationsinsatser till allmänheten samt uppföljning av den nya lagen och omställningen (prop. 2023/24:1 utg.omr. 9 s. 173).

För att stödja arbetet för en förebyggande, lättillgänglig och kunskapsbaserad socialtjänst har regeringen även gett flera myndigheter i uppdrag att stödja kommunerna i tillämpningen av den nya lagen. Ett syfte med uppdraget är att förbättra kommunernas tillgång till nationellt kvalitetssäkrade metoder och arbetssätt (S2025/00116). Vidare har Myndigheten för vård- och omsorgsanalys fått i uppdrag att följa upp tillämpningen av den nya lagen tre år från ikraftträdandet. Myndigheten ska även utvärdera statens stöd till kommunerna för omställningen (S2025/00112). Myndigheten ska senast den 31 maj 2029 lämna en slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet.

Överenskommelse mellan regeringen och SKR om en långsiktig hållbar socialtjänst

För att stödja kommunerna i omställningen till en långsiktig hållbar socialtjänst ingick regeringen och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) i december 2024 en överenskommelse för 2025–2026. Överenskommelsen för 2025 omfattar totalt 20 miljoner kronor som betalas ut till SKR.

Parterna är överens om att SKR ska stödja socialtjänstens omställning genom att bl.a. främja

- kommunernas strategiska arbete samt former för socialnämndens medverkan i samhällsplaneringen
- utveckling och spridning av lätt tillgängliga och förebyggande insatser och arbetssätt
- pågående utvecklingsarbeten på nationell nivå och strukturer för att stödja socialtjänsten inom det brottsförebyggande området
- samverkan med förskola och skola, såväl kommunala som enskilda huvudmän, samt hälso- och sjukvården

- kommuners arbete med uppdrag till idéburna aktörer som utförare av socialtjänstinsatser och samverkan med sådana aktörer.

Orosanmälningar

En utredare har för Socialdepartementets räkning utrett frågan om utbyte och inhämtning av uppgifter i socialtjänsten för att förebygga brott och öka skyddet för barn (S2022/00807 och S2023/00898). Utredaren har bl.a. haft i uppdrag att utreda om anmälningsskyldigheten vid kännedom om eller misstanke att ett barn far illa enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen ska utökas till att omfatta fler myndigheter och yrkesgrupper än i dag. Uppdraget omfattade även att analysera möjligheter att göra anmälningar om oro för barn sökbara.

I maj 2023 redovisade utredaren sitt uppdrag i departementspromemorian Fler verktyg i socialtjänstens arbete för att förebygga brott och stärka skyddet för barn (Ds 2023:15). I departementspromemorian föreslås bl.a. att fler myndigheter samt ordningsvakter ska vara skyldiga att göra en orosanmälan och att socialnämnderna ska få utökade möjligheter att ta del av uppgifter ur misstanke- och belastningsregistren. Utredaren bedömer även att socialtjänsterna behöver kunna ta del av samtliga anmälningar om oro som gjorts för ett barn för att på ett effektivt och rättssäkert sätt kunna utreda och tillgodose ett barns eventuella behov av skydd eller stöd. Samtliga anmälningar om oro för barn bör därför enligt utredaren bli digitalt sökbara.

I propositionen En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter (prop. 2024/25:89) gör regeringen bedömningen att när en anmälan om oro för ett barn kommer in till en socialnämnd bör en personakt skapas, om en sådan inte redan finns för barnet, och att anmälan om oro bör dokumenteras i akten. Genom att samtliga orosanmälningar dokumenteras i personakter skapas enligt regeringen förutsättningar för att göra dem digitalt sökbara.

Utveckling av arbetet med skade- och dödsfallsutredningar vid Inspektionen för vård och omsorg

I regleringsbrevet för 2024 fick Inspektionen för vård och omsorg i uppdrag att redovisa och analysera de bedömningar som myndigheten har gjort vid tillsyn enligt lagen (2007:606) om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall. Myndigheten ska vidare redogöra för vilka eventuella svårigheter den ser med tillämpningen av tillsynsbestämmelsen i 3 a § lagen om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall och, vid behov, presentera en plan för hur arbetet med tillsynen i fråga ska utvecklas. En redovisning av uppdraget ska lämnas till Regeringskansliet senast den 1 december 2025.

Stärkt operativ samverkan för att förebygga och bekämpa våld

Regeringen gav i juni 2024 Kriminalvården, Polismyndigheten, Socialstyrelsen och Åklagarmyndigheten i uppdrag att stärka samverkan för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och

hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive ärenden där barn är involverade (Ju2024/01453). Uppdraget syftar till stärkt operativ samverkan mellan polis, åklagare, kriminalvård, socialtjänst och hälso- och sjukvård, bl.a. mot bakgrund av att Socialstyrelsens skade- och dödsfallsutredningar efterlyser ett mer aktivt och samordnat agerande mot våldet från dessa samhällsaktörer. Myndigheterna ska implementera och vid behov utveckla metoder som syftar till att mer effektivt upptäcka, förebygga och förhindra mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Särskilt fokus ska ligga på våldsutövarna och i synnerhet högriskaktörer och återfallsförbrytare. Myndigheterna ska dessutom implementera och vid behov utveckla metoder som syftar till att göra insatser från olika myndigheter och samhällsaktörer som kommer i kontakt med våldsoffer eller våldsutövare mer synkroniserade och effektiva i enskilda ärenden när våldsbrott har begåtts eller riskerar att begås.

Polismyndigheten ska samordna uppdraget och lämna en samlad slutredovisning senast den 15 oktober 2026.

Nationell kartläggning om brott i nära relation

Brottsförebyggande rådet (Brå) fick i regleringsbrevet för 2022 i uppdrag av regeringen att genomföra en nationell kartläggning om brott i nära relationer, som skulle genomföras inom ramen för Nationella trygghetsundersökningen 2023. Resultatet av uppdraget redovisar Brå i rapporten *Brott i nära relation – Kartläggning av utsatthet under 2022 och under livstiden* (rapport 2024:4). I rapporten redovisar Brå självrapporterad utsatthet under föregående år (2022) och under livstiden, återkommande utsatthet, anmälningsbenägenhet samt de utsattas behov av stöd eller hjälp. Rapporten inkluderar även frågor och resultat om psykiskt våld.

Ny forskningssatsning på mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål

I propositionen *Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta* (prop. 2024/25:60) konstaterar regeringen att flera studier visar på omfattande kunskapsluckor och forskningsbehov inom områdena mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Det finns enligt regeringen behov av forskning om evidensbaserade metoder för skydd, stöd och vård för utsatta vuxna och barn, liksom om effekterna av insatser, metoder och arbetssätt för att förebygga och bekämpa denna brottslighet, med fokus på våldsutövare. Regeringen bedömer att det behövs en strategisk forskningssatsning med fokus på att främja uppbyggnaden av forskning och forskningsmiljöer som bör löpa under en åttaårsperiod. Inom ramen för Vetenskapsrådets anslag för forskning avsätts 10 miljoner kronor 2025 för forskning om mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt

prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Därefter beräknas 15 miljoner kronor 2026, 20 miljoner kronor 2027 och 30 miljoner kronor 2028 avsättas för detta ändamål. Propositionen bereds i utbildningsutskottet under våren 2025.

Stöd till bl.a. kommunerna för att genomföra den nationella strategin

Socialstyrelsen har fått i uppdrag av regeringen att vidta åtgärder för att stödja genomförandet av den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor (skr. 2016/17:10) inom hälso- och sjukvård, tandvård och socialtjänst (A2022/01028). Strategin inkluderar, som nämnts ovan, även prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Uppdraget är en fortsättning på tidigare uppdrag inom området (S2017/01221 och S2018/03516) och utgår från den nationella strategin och omfattar hälso- och sjukvården, inklusive den psykiatriska tvångsvården, rättspsykiatri och elevhälsan samt tandvården och socialtjänsten. Socialstyrelsen ska ge stöd till aktörerna inom de nämnda områdena när det gäller att genomföra gällande bestämmelser, allmänna råd och befintliga kunskapsstöd och vid behov utveckla nya kunskapsstöd. Socialstyrelsen ska även stödja kommunerna i arbetet med att utveckla den systematiska uppföljningen av våldsutsatta individer och stödja och följa samverkansinitiativ på lokal nivå och bidra till att sprida goda exempel nationellt. Arbetet ska utföras i samråd med Statens beredning för medicinsk och social utvärdering.

Uppdraget ska redovisas den 27 februari 2026.

Standardiserade bedömningsmetoder för socialtjänstens arbete mot våld i nära relationer

Socialstyrelsen har utvecklat standardiserade bedömningsmetoder som kan användas i socialtjänstens och andra verksamheters arbete med att upptäcka våld och bedöma behovet av stöd och skydd i samband med våldsutsatthet (www.kunskapsguiden.se).

Lämnaprogram

I åtgärdsprogrammet för 2024–2026 aviserade regeringen, som nämnts ovan, ett program för att lämna destruktiva relationer. I ett faktablad från Arbetsmarknadsdepartementet från juni 2024 beskrivs viktiga komponenter i ett sådant program. Där anges bl.a. att trösklarna för att söka hjälp behöver vara låga och att det måste finnas lättillgänglig och motiverande information så att det är så enkelt som möjligt att komma ur en våldsam eller destruktiv livssituation. Viktiga åtgärder inom området är bl.a. Socialstyrelsens uppdrag om ett mer samordnat stöd till våldsutsatta (S2024/00720) samt stärkta insatser för att våldsutsatta ska få stadigvarande boende. Mer information om uppdraget finns nedan, liksom mer information om stärkta insatser för stadigvarande boende under avsnittet om skyddat boende och kvinnojourernas verksamhet.

Vidare beslutade regeringen i november 2024 att tillsätta en utredning som ska se över flera viktiga frågor kopplade till bodelningsprocessen, för att åstadkomma en välfungerande, effektiv och rättssäker ordning, och därigenom stärka skyddet för den som är utsatt för ekonomiskt våld (dir. 2024:107). Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 15 december 2025.

Ett mer samordnat stöd till våldsutsatta

Socialstyrelsen fick i regleringsbrevet för 2024 i uppdrag att undersöka i vilken utsträckning våldsutsatta erbjuds en kontaktperson som bistår med ett samordnat stöd och hjälp vid myndighetskontakter med utgångspunkt i människors olika behov och förutsättningar (S2024/00720). Socialstyrelsen ska analysera om kontaktpersoner är en ändamålsenlig insats för att tillgodose våldsutsattas behov. Myndigheten ska också analysera och ta fram förslag på hur ett samordnat stöd kan se ut, vilka aktörer som bör ingå, vilka yrkesgrupper som bör vara involverade och hur stödet kan individanpassas. Socialstyrelsen ska uppmärksamma behov hos särskilt sårbara grupper. Syftet är att fler ska ges möjlighet att lämna och inte återvända till en våldsam situation.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 10 april 2027 till Regeringskansliet.

Nationellt kompetenscentrum för frågor om intellektuell funktionsnedsättning och autism

I januari 2025 gav regeringen Socialstyrelsen i uppdrag att förbereda inrättandet av ett nationellt kompetenscentrum för frågor om intellektuell funktionsnedsättning och autism (S2025/00165). Kompetenscentrumet ska ge verksamhetsnära stöd i dessa frågor till yrkesverksamma och ska bl.a. samla, strukturera och sprida kunskap om intellektuell funktionsnedsättning och autism som utgår från vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och identifiera behov av strategiska insatser och stödja införandet av målgruppsanpassade praktiska stöd och nya arbetssätt.

Socialstyrelsen ska redovisa uppdraget till Regeringskansliet senast den 7 april 2025. Redovisningen ska innehålla en handlingsplan av vilken det framgår hur det nationella kompetenscentret ska arbeta.

Uppdrag om ökad upptäckt av våld

Regeringen gav i juni 2022 Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Jämställdhetsmyndigheten, Migrationsverket och Socialstyrelsen i uppdrag att verka för förbättrad upptäckt av våld, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck (A2022/00842 och A2023/00509). De fem myndigheterna ska bl.a. utveckla samverkan om

- rutiner och metoder för upptäckt av våldsutsatthet och våldsutövande samt hänvisning till rätt instans
- förstärkt stöd till relevant personal med klientkontakter

- att stödja ledning och styrning för att arbetet med ökad upptäckt av våld ska kunna göras uthålligt över tid och implementeras i myndigheternas ordinarie verksamheter.

När myndigheterna genomför uppdraget ska de beakta särskild sårbarhet på grund av t.ex. funktionsnedsättning, ålder, skadligt bruk eller beroende samt om personen är utrikes född eller är en hbtqi-person. Myndigheterna ska även beakta rekommendationer och skyldigheter när det gäller anmälan till socialnämnden vid kännedom eller misstanke om att ett barn far illa.

Jämställdhetsmyndigheten ska slutredovisa uppdraget till Regeringskansliet senast den 31 mars 2025. När uppdraget har avslutats ska myndigheterna ha genomfört arbetet i sina ordinarie verksamheter.

Förebygga våldsutsatthet bland barn och unga med funktionsnedsättning

Myndigheten för delaktighet har i uppdrag att utveckla stödmaterial för att förebygga våldsutsatthet bland barn och unga med bl.a. intellektuell, kognitiv eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (S2023/02178). Myndigheten ska identifiera behov av stödinsatser för att upptäcka och förebygga både våldsutsatthet och våldsutövande, med fokus på risksituationer. I uppdraget ingår även att kartlägga hedersrelaterat våld och förtryck mot personer med funktionsnedsättning, såsom kunskapsluckor kring multiutsatthet i hederskontexter. Myndigheten ska även inventera vilka behov yrkesverksamma har av arbetssätt och metoder för att kunna arbeta både förebyggande och reaktivt.

Myndigheten redovisade sitt uppdrag i februari 2025 i rapporten Motverka våld bland barn och unga med funktionsnedsättning – En kartläggning av stödmaterial (2024:16).

Uppföljning av verksamheten på skyddade boenden med särskilt fokus på behoven hos barn och personer med funktionsnedsättning

Socialstyrelsen fick i regleringsbrevet för 2024 i uppdrag att se över myndighetens kvalitetsindikatorer för skyddade boenden och att på nationell nivå följa upp verksamheten på sådana boenden med ett särskilt fokus på behoven hos barn, våldsutsatta med funktionsnedsättning och våldsutsatta i en hederskontext.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 1 december 2026.

Vård efter behov

Socialstyrelsen har haft i uppdrag att inhämta kunskaper om och analysera vården och stödet för flickor och kvinnor med missbruk och beroendeproblematik, inklusive insatser vid fysiska och psykiska vårdbehov och vid våldsutsatthet (S2023/01526). I redovisningen skulle Socialstyrelsen även

lämna förslag på åtgärder som kan bidra till vård och omsorg vid missbruk och beroendeproblematik som är mer anpassad till kvinnors och flickors behov.

Uppdraget redovisades i maj 2024 i rapporten *Vård efter behov? Om vård- och omsorgsinsatser till flickor och kvinnor med skadligt bruk och beroende* (S2024/00999).

Socialstyrelsens förslag på åtgärder bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Centrum för kunskap och stöd till våldsutsatta

Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) vid Uppsala universitet har regeringens uppdrag att höja kunskapen nationellt om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. NCK ska även ge stöd till våldsutsatta. NCK driver bl.a. nationella stödtelefonlinjer och en specialistmottagning för våldsutsatta kvinnor. Vid NCK pågår även flera olika forskningsprojekt. Utöver att bedriva egen forskning samlar och analyserar NCK forskning och erfarenhetsbaserad kunskap inom området mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer och pekar på behov av ny forskning och metodutveckling. NCK samlar in, bearbetar och sprider kunskap från forskare och yrkesverksamma i fältet. I sin kunskapsbank har NCK samlat fakta och forskning om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. NCK har i samverkan med Socialstyrelsen och länsstyrelserna bl.a. också utvecklat en webbkurs om våld som vänder sig till dem som arbetar inom socialtjänst, vård, skola, omsorg och rättsväsende.

Nationellt centrum för kunskap om våld mot barn – Barnafrid

Barnafrid – Nationellt centrum för kunskap om våld mot barn vid Linköpings universitet startade sin verksamhet 2015 efter ett regeringsuppdrag. Målet för kunskapscentrumet är att samla och sprida kunskap för att bidra till ett förbättrat förebyggande arbete och att utveckla effektiva insatser för att skydda och stödja barn som har utsatts för våld och andra övergrepp. Barnafrid riktar sig till yrkesverksamma som i arbetet möter barn och unga som utsatts för våld och andra övergrepp. Barnafrid utgör en länk mellan forskning och praktik och centrumet är i dag ansvarigt för olika nationella nätverk där yrkesverksamma får möjlighet att utbyta erfarenheter med varandra.

Ökad upptäckt av våld mot barn och unga i socialtjänsten och hälso- och sjukvården

Socialstyrelsen fick genom ändringar i regleringsbrevet för 2024 i uppdrag av regeringen att bl.a. förstärka arbetet för att socialtjänsten och hälso- och sjukvården ska upptäcka våld mot barn och unga genom att kartlägga hur dessa verksamheter verkar för att upptäcka våldsutsatthet och våldsutövande samt tillhandahålla utbildningsinsatser för ökad upptäckt av våld mot barn och unga. I arbetet med att tillhandahålla kunskapsstöd och utbildningsinsatser ska

Socialstyrelsen inhämta kunskap och erfarenheter från Linköpings universitet (Barnafrid – nationellt centrum för kunskap om våld mot barn).

Uppdraget ska redovisas senast den 26 februari 2027.

En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn

I betänkandet En uppväxt fri från våld – En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn (SOU 2022:70) lämnas förslag om en samlad nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn samt en struktur och organisation för att stödja arbetet mot dessa mål. Utredningen föreslår fem mål med tillhörande insatsområden. Målen är följande:

- Våld mot barn ska förebyggas.
- Barns våldsutsatthet ska upptäckas.
- Barn ska få det skydd och stöd samt den behandling de har rätt till.
- Barns rättigheter i brottmålsprocessen ska tillgodoses.
- Kunskaps- och metodutvecklingen ska stärkas.

Utredningen föreslår också att det ska införas en ny lag som förtydligar hur kommunerna ska arbeta mot våld mot barn genom kommunövergripande kartläggning, analys och planering.

Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Brottsförebyggande arbete inom socialtjänstens område

Regeringen beslutade som framgår ovan i januari 2025 om propositionen En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter (prop. 2024/25:89). Propositionen bygger bl.a. på promemorian Ett förtydligt brottsförebyggande ansvar för socialnämnden (S2023/03181) som tagits fram inom Socialdepartementet.

I propositionen föreslås att det ska tydliggöras i den nya socialtjänstlagen att socialnämnden ska arbeta för att förebygga och motverka brottslighet. Det föreslås också att det ska tydliggöras i den nya socialtjänstlagen att socialnämnden särskilt ska arbeta för att ta initiativ till att förebygga och motverka brottslighet bland barn och unga. Det brottsförebyggande arbetet är brett och omfattar allt från att förebygga ungdomsbrottslighet till våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Förslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2025.

Mer information om brottsförebyggande arbete finns nedan och under avsnittet Våldsutövare.

Våldsförebyggande insatser riktade till unga i parrelationer

Jämställdhetsmyndigheten har i uppdrag att stödja arbetet för unga som har utsatts för våld i nära relationer. Hittills har arbetet resulterat i flera forskningsrapporter, bl.a. om dödligt våld i ungas relationer och om stödinsatser till våldsutsatta unga (A2023/01276).

Jämställdhetsmyndigheten ska också kartlägga hur myndigheter inkluderar information om våld i ungas nära relationer i sin kunskapsproduktion och sitt kunskapsstöd. Uppdraget omfattar både våldsutsatthet och våldsutövning i ungas nära relationer, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Myndigheten ska ta fram, sprida och tillgängliggöra stödmaterial till yrkesverksamma samt genomföra kompetenshöjande insatser. Myndigheten ska lämna förslag om hur arbetet för att förebygga och upptäcka våld i ungas nära relationer kan förbättras. Utsatthet för våld i särskilt sårbara grupper ska beaktas, t.ex. unga med funktionsnedsättning (A2023/00985).

I Jämställdhetsmyndighetens regleringsbrev för 2024 har uppdragen slagits samman. Uppdragen ska redovisas senast den 31 mars 2025. Samtidigt fick myndigheten också i uppdrag att bidra i civilsamhällets arbete med att stötta unga som har utsatts för och utövar våld i nära relationer (A2024/00844).

Evidensbaserade våldsförebyggande program för unga

Regeringen har vidare gett Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att översätta och anpassa det amerikanska evidensbaserade våldsförebyggande programmet Dating Matters till svenska förhållanden (A2022/00840). Programmet riktar sig till skolungdomar och syftar till att förebygga och bekämpa våld i ungas relationer.

I juni 2024 fick Jämställdhetsmyndigheten även i uppdrag att utveckla en nationell infrastruktur för förvaltning, kvalitetssäkring och spridning av Dating Matters. Uppdraget omfattar att utveckla en webbplats där programmet ska finnas tillgängligt för kommuner och andra relevanta aktörer (A2024/00844). Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet senast den 1 oktober 2030.

Samordningsansvar för arbete mot prostitution och människohandel

Jämställdhetsmyndigheten har ansvar för att nationellt samordna arbetet mot prostitution och människohandel. Nationella samordningen mot prostitution och människohandel (NSPM) vid Jämställdhetsmyndigheten fungerar som en nationell kontaktpunkt och ger operativt och strategiskt metodstöd till yrkesverksamma och frivilligorganisationer i frågor om prostitution och alla former av människohandel. NSPM erbjuder bl.a. en manual som ger stöd och praktisk vägledning till dem som i sitt arbete kan komma i kontakt med personer som utsatts för människohandel i Sverige, en webbutbildning och rådgivning för yrkesverksamma. Vidare finns s.k. regionkoordinatorer runt om i landet som den som är yrkesverksam eller ideellt aktiv kan kontakta för att få praktisk konsultation eller vägledning i ärenden som rör människohandel. Regionkoordinatorerna är anställda inom socialtjänsten och utgör en del av den nationella samordningen mot prostitution och människohandel.

Jämställdhetsmyndigheten samordnar även Nationellt metodstödsteam (NMT). Teamet består av representanter från myndigheter och andra relevanta aktörer som arbetar mot prostitution, exploatering och människohandel. I

NMT ingår bl.a. samverkan med Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Migrationsverket, Skatteverket, Arbetsmiljöverket, Tullverket, länsstyrelserna samt verksamheter inom socialtjänst och hälso- och sjukvård.

Samordningsfunktion för frågor om mäns våld mot kvinnor

Länsstyrelserna har i uppdrag att stödja samordningen i länet av insatser som avser att motverka prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Vid varje länsstyrelse finns det en särskild samordningsfunktion för frågor om mäns våld mot kvinnor. Genom samordningsfunktionen stöder och bidrar länsstyrelserna till framtagandet och genomförandet av regionala sektorsövergripande strategier och handlingsplaner, införandet av effektiva metoder, arbetssätt och kunskapsstöd i regionala och lokala verksamheter, samarbetet på lokal, regional och nationell nivå samt utbildning och kompetensutveckling i länet. Länsstyrelserna ska i sitt arbete samverka med bl.a. kommunerna.

Utredningen om exitprogram för personer som är utsatta för prostitution

I december 2023 lämnade Utredningen om exitprogram för personer som är utsatta för prostitution (Exitutredningen) betänkandet Ut ur utsatthet (SOU 2023:97). I betänkandet föreslås bl.a. individuellt utformade exitprogram för både vuxna och barn. Kommunerna ska utse en särskild samordnare som ansvarar för att upprätta en individuell plan för de åtgärder och de aktörer som behövs för att en person ska kunna lämna sin utsatta situation och etablera sig i en ny socialt och ekonomiskt hållbar tillvaro. För barn ska planen innehålla sådana aktörer och åtgärder som behövs i det enskilda fallet för att barnet ska få omedelbart skydd och varaktigt stöd samt vård och rehabilitering för att ta sig ur exploateringen. Den individuella planen ska utformas efter samråd i en tvärprofessionell grupp som satts samman särskilt för personen i fråga. Socialtjänsten ska vidare erbjuda den drabbade en särskild stödperson som ska finnas med genom hela exitprocessen.

Utredningen föreslår även att det ska utvecklas en specialiserad lågtröskelverksamhet riktad till målgrupperna i varje län och att den ska kunna erbjuda behandling av posttraumatiskt stressyndrom, anpassad för målgruppernas komplexa problematik.

Ytterligare förslag rör ett tidsbegränsat uppehållstillstånd kopplat till en individuell plan för exitprocessen och möjligheter för kommuner att ansöka om ersättning för kostnader i individärenden.

I budgetpropositionen för 2025 anger regeringen att den avser att stärka stödet till de som är utsatta för prostitution, med utgångspunkt i förslagen i betänkandet (prop. 2024/25:1 utg.omr. 13 s. 70). Förslagen har remitterats och enligt regeringens skrivelse För djupad uppföljning av arbetet med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor bereds de för närvarande inom Regeringskansliet (skr. 2024/25:69 s. 68).

En ny handlingsplan mot prostitution och människohandel

I februari 2018 beslutade regeringen om en nationell handlingsplan mot prostitution och människohandel (S2018/00905). I regeringens åtgärdsprogram 2024–2026 aviseras att en ny handlingsplan ska tas fram för 2025–2027 (A2024/00869). Syftet är att förebygga och bekämpa utnyttjande i prostitution och människohandel för alla ändamål samt att stärka skyddet för utsatta personer.

I regeringens skrivelse *Fördjupad uppföljning av arbetet med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor* (skr. 2024/25:69 s. 41) klargör regeringen att handlingsplanen bl.a. kommer att bygga på förslag från Delegationen mot arbetslivskriminalitet, Utredningen om exitprogram för personer som är utsatta för prostitution (SOU 2023:97) och Utredningen om skydd, stöd och vård för personer som har utsatts för övergrepp vid produktion eller distribution av pornografi (SOU 2023:98).

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om våld i nära relationer och våld mot barn, unga och särskilt sårbara och utsatta personer

Motionsyrkanden om våld i nära relationer och våld mot barn, unga och särskilt sårbara och utsatta personer behandlades senast i betänkande 2023/24:SoU19. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag till riksdagsbeslut (prot. 2023/24:130).

Tillkännagivande om samarbetsmodell vid våldshändelser

Utskottet föreslog i betänkande 2020/21:SoU24 Socialtjänst- och barnfrågor ett tillkännagivande till regeringen om en samarbetsmodell vid våldshändelser. Utskottet anförde följande (s. 35 res. S, V, MP):

Åren 2017–2019 genomfördes det s.k. Islandsprojektet i Göteborg under ledning av Västra Götalandsregionens kompetenscentrum. Detta är en samarbetsmodell när det gäller akuta våldshändelser i familjer med barn där polis, åklagare, socialtjänst samt hälso- och sjukvården samarbetar. Utskottet har noterat att den arbetsmodellen har varit framgångsrik och regeringen bör därför se till att Islandsprojektet utvecklas och sprids nationellt. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför och tillkännager detta för regeringen. Därmed bör motion [...] bifallas.

Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2020/21:368).

Regeringen uttalar följande i skrivelse 2023/24:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 (s. 212):

Samarbetsmodellen är sektorsövergripande varför nationella utvecklingsinsatser på området involverar flera olika enheter inom Regeringskansliet vilket kräver mer tid. Därtill saknas finansiering för 2024. Punkten är inte slutbehandlad.

Tillkännagivande om sökbara orosanmälningar

Utskottet föreslog i betänkande 2020/21:SoU24 Socialtjänst- och barnfrågor ett tillkännagivande till regeringen om sökbara orosanmälningar. Utskottet anför följande (bet. s. 69):

Av en rapport från Socialstyrelsen i maj 2019 framgår att anmälningar om oro för barn som inte leder till utredning i många kommuner sätts in i en eller flera pärmar i kronologisk ordning där det kan vara svårt att söka bland anmälningarna (Att göra anmälningar som gäller barn sökbara Rättsliga förutsättningar för personuppgiftsbehandling). Författningsförslagen i rapporten innebär att uppgifter om anmälan som gäller barn som inte leder till utredning samt uppgifter om bedömning av behovet av omedelbart skydd och beslut att inte inleda utredning om ett barn, ska kunna sammanställas på ett sökbart sätt. Utskottet har fått veta att rapporten bereds inom Regeringskansliet och vill understryka vikten av att den bereds skyndsamt och att regeringen snarast återkommer med lagförslag.

Utskottet kan vidare konstatera att de barnakter som finns hos socialtjänsten med vissa undantag ska gallras efter fem år. Detta innebär att en orosanmälan som inte leder till någon åtgärd från socialtjänstens sida inte kommer att finnas kvar i socialtjänstens register fem år efter anmälan. Utskottet anser att detta kan försvåra för socialtjänsten att ge ett barn rätt stöd och hjälp eftersom äldre uppgifter skulle kunna ge socialtjänsten ett bättre underlag för sin bedömning vid ett senare tillfälle. Utskottet noterar att utredningen Framtidens socialtjänst i sitt betänkande (SOU 2020:47) föreslår att bestämmelserna om gallring av barnakter bör ses över. Utskottet delar den bedömningen och anser att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över bestämmelserna om gallring av barnakter hos socialtjänsten.

Vad utskottet anfört om sökbara orosanmälningar bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen. Därmed bifaller riksdagen motion [...].

Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2020/21:368).

Regeringen uttalar följande i skrivelse 2023/24:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 (s. 213–214):

Socialstyrelsen har analyserat de rättsliga förutsättningarna för socialtjänstens behandling av personuppgifter vid anmälningar avseende barn som inte leder till utredning samt inkommit med författningsförslag i rapporten Att göra anmälningar som gäller barn sökbara – rättsliga förutsättningar för personuppgiftsbehandling. Socialstyrelsens rapport redovisades i maj 2019. Socialstyrelsens författningsförslag bereds inom Regeringskansliet. Utredningen om utbyte och inhämtning av uppgifter i socialtjänsten för att förebygga brott och öka skyddet för barn (S 2022:A) har haft i uppdrag att bl.a. redogöra för, och analysera, de författningsförslag som Socialstyrelsen föreslår i rapporten och väga de förslag som lämnas i rapporten mot andra möjligheter att göra orosanmälningar gällande barn sökbara. Utredningen har den 8 maj 2023 överlämnat promemorian Fler verktyg i socialtjänsternas arbete för att förebygga brott och stärka skyddet för barn (Ds 2023:15) till Regeringskansliet. Promemorian har remissbehandlats. Promemorian bereds för närvarande i Regeringskansliet och regeringen avser att åter komma med lagförslag. Punkten är inte slutbehandlad.

Tillkännagivande om tidigare tillkännagivanden

Utskottet föreslog i betänkande 2021/22:SoU18 Socialtjänstfrågor – barn och unga ett tillkännagivande till regeringen om tidigare tillkännagivanden. Utskottet anförde följande (s. 23–24 res. S, V, MP):

Utskottet anser att det är viktigt att kontinuerligt verka för att utsatta barn och unga ska få en bättre och tryggare tillvaro. Som ett led i detta har utskottet och riksdagen beslutat om 27 tillkännagivanden under riksmötet 2020/21 som rör utsatta barn och unga på olika sätt (se uppräkningsen under Tidigare riksdagsbehandling i avsnittet ovan). Enligt utskottets mening har regeringen inte i tillräcklig grad vidtagit åtgärder i enlighet med tillkännagivandena. Utskottet vill därför påminna regeringen om vikten av att snarast vidta dessa åtgärder och genomföra tillkännagivandena. Situationen inom den sociala barn- och ungdomsvården kräver insatser i närtid. Riksdagen bör ställa sig bakom det som utskottet anför och tillkännage detta för regeringen. Därmed bör riksdagen bifalla motion [...].

Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2021/22:320).

Regeringen uttalar följande i skrivelse 2023/24:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 (s. 243):

Regeringen har påbörjat åtgärder för att svara upp mot de 27 tillkännagivanden som avses i denna punkt. Vidtagna åtgärder redovisas under respektive punkt i de ursprungliga tillkännagivandena. Resultatet av det arbetet behöver inväntas. Punkten är inte slutbehandlad.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis peka på den tioåriga nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, det nationella våldsförebyggande programmet och åtgärdsprogrammet för 2024–2026. Strategin och programmen syftar till att skapa förutsättningar för ett proaktivt förhållningssätt i arbetet mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål och bidrar till att stimulera utvecklingen av nya insatser och att stärka samverkan mellan berörda aktörer.

I december 2024 presenterade regeringen också en nationell strategi och en handlingsplan inom området psykisk hälsa och suicidprevention som bl.a. omfattar arbete för att förbättra livsvillkoren för personer som lever med olika psykiatriska tillstånd.

Utskottet vill även lyfta fram propositionen med ett förslag till en ny socialtjänstlag som syftar till att skapa en långsiktigt hållbar, mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst.

Utöver det som nyss nämnts pågår ett arbete för att ge bättre stöd till personer som drabbats av våld i nära relationer och för att förebygga och bekämpa sådant våld. I sammanhanget vill utskottet särskilt peka på arbetet med ett s.k. lämnprogram för att underlätta för personer att lämna destruktiva och våldsamma relationer och uppdraget till Socialstyrelsen om att ge stöd till kommunerna för att genomföra den nationella strategin om mäns våld mot kvinnor. Vidare vill utskottet nämna det uppdrag som regeringen i juni 2024

gav till Kriminalvården, Polismyndigheten, Socialstyrelsen och Åklagarmyndigheten om att stärka den operativa samverkan mellan myndigheterna och hälso- och sjukvården. Uppdraget tillkom bl.a. mot bakgrund av att Socialstyrelsen i sina skade- och dödsfallsutredningar efterlyser ett mer aktivt och samordnat agerande mot våldet från dessa samhällsaktörer.

Med hänvisning till det pågående arbetet föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 2024/25:1925 (V) yrkandena 4, 5 och 7, 2024/25:3157 (C) yrkande 11 och 2024/25:3163 (L).

Frågor om utbyte och inhämtning av uppgifter i socialtjänsten för att förebygga brott och öka skyddet för barn har nyligen utretts. Utredningens förslag har bl.a. lett till bedömningar om orosanmälningar i propositionen om den nya socialtjänstlagen som enligt regeringens uppfattning skapar förutsättningar för att orosanmälningar för barn ska bli digitalt sökbara. Utskottet ser inte några skäl att vidta åtgärder med anledning av motionerna 2024/25:1105 (M) och 2024/25:1366 (SD) yrkande 20. Motionerna bör därmed avslås.

Som framgår ovan har flera åtgärder vidtagits för att förebygga och förhindra våld i nära relationer och för att stötta personer som utsätts för sådant våld. Utöver det som nämnts ovan vill utskottet även lyfta fram följande.

I propositionen om den nya förebyggande socialtjänstlagen föreslås en bestämmelse som bl.a. innebär en möjlighet för socialnämnden att tillhandahålla insatser utan individuell behovsprövning. Enligt regeringen ger det socialtjänsten ytterligare ett verktyg för att komma i kontakt med enskilda som i dag är svåra att nå, t.ex. barn och unga som riskerar att hamna i kriminalitet, personer med ett skadligt bruk eller beroende, personer med psykisk funktionsnedsättning, personer i prostitution och de som utsätts för våld.

Det nya nationella kompetenscentrumet för frågor om intellektuell funktionsnedsättning och autism blir enligt utskottets mening ett välkommet tillskott till de befintliga kunskapscentrumen Nationellt centrum för kvinnofrid och Nationellt centrum för kunskap om våld mot barn – Barnafrid. Utskottet ser också positivt på den nya forskningssatsningen inom områdena mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

När det gäller förslagen i rapporten Vård efter behov konstaterar utskottet att rapporten för närvarande bereds inom Regeringskansliet.

Utskottet vill också peka på att regeringen bereder förslagen i betänkandet En uppväxt fri från våld – En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn (SOU 2022:70) och att flera myndigheter, bl.a. Socialstyrelsen och Jämställhetsmyndigheten, har i uppdrag att verka för förbättrad upptäckt av våld, att vidta våldsförebyggande insatser riktade till unga i parrelationer och att ge stöd till unga som har utsatts för våld i nära relationer.

Utskottet ser med hänvisning till det arbete som pågår inte skäl att bifalla motion 2024/25:1925 (V) yrkandena 21, 23, 25, 26, 31 och 32. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Utöver det arbete som redan har beskrivits ovan och som i många fall gäller även personer som befinner sig i prostitution och sexuell utsatthet, pågår även arbete med åtgärder och insatser riktade specifikt mot denna grupp. I sammanhanget vill utskottet särskilt nämna arbetet med en ny nationell handlingsplan mot prostitution och människohandel och beredningen av Exitutredningens förslag. Utskottet ser mot den bakgrunden inte några skäl att vidta några åtgärder med anledning av motionerna 2024/25:1925 (V) yrkandena 33 och 35, 2024/25:2340 (båda S) yrkande 2 och 2024/25:2951 (C) yrkande 46. Utskottet avstyrker därmed motionerna.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. utreseförbud och övriga frågor om hedersrelaterat våld och förtryck.

Jämför reservation 11 (S), 12 (V, MP), 13 (C) och 14 (SD).

Motionerna

Utreseförbud

I kommittémotion 2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 16 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram tydliga riktlinjer för hur svenska myndigheter ska agera när unga riskerar att giftas bort utanför landets gränser.

I kommittémotion 2024/25:3157 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 36 föreslås ett tillkännagivande om att förbättra mottagandet av barn som kommer hem till Sverige efter att ha varit olovligen bortförda ur landet.

I motion 2024/25:1634 av Lawen Redar (S) föreslås ett tillkännagivande om att motverka hedersförtryck genom ett utvidgat utreseförbud. Motionären anser att det nya utvidgade utreseförbudet, som riksdagen beslutade om 2024, ska ändras och bl.a. uttryckligen ange bestraffnings- och uppfostringsresor och försök till omvändelse av hbtqi-personer.

Övriga frågor om hedersrelaterat våld och förtryck

I kommittémotion 2024/25:1366 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 21 föreslås vidare ett tillkännagivande om att hedersförtryck av alla slag ska vara grund för orosanmälan.

I kommittémotion 2024/25:1389 av Mikael Eskilanderesson m.fl. (SD) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att utreda införande av en kravställande föräldrautbildning i de fall det finns risk för att barn utsätts för hedersförtryck. Motionärerna anser att det bör inrättas en ny form av föräldrautbildning som fokuserar på föräldrans ansvar, svensk lag såsom föräldrabalken, demokratiska principer och jämlikhetsprinciper, barns rättigheter och

människans frihet. Ett likalydande yrkande finns i kommittémotion 2024/25:1413 av Sara Gille m.fl. (SD) yrkande 16.

I kommittémotion 2024/25:1413 av Sara Gille m.fl. (SD) yrkande 19 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram nationella riktlinjer för att säkerställa att relevanta förvaltningar på lokal nivå besitter rätt kunskap för att hantera hedersrelaterat våld och förtryck.

Gällande rätt

Utvidgat utreseförbud för barn

I juni 2024 utvidgades de tidigare gällande bestämmelserna om utreseförbud i 31 a § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, förkortad LVU, och straffansvaret för egenmäktighet med barn i 7 kap. 4 § brottsbalken (1962:700) för att skydda barn mot skadliga utlandsvistelser och för att hindra att barn förs utomlands i strid med ett utreseförbud (prop. 2023/24:72, bet. 2023/24:SoU24, rskr. 2023/24:173).

Utreseförbud kan nu beslutas om det finns en påtaglig risk för att ett barn förs utomlands eller lämnar Sverige och att barnets hälsa eller utveckling skadas under utlandsvistelsen på grund av omständigheter som kan leda till vård enligt LVU. Det kan t.ex. röra sig om fysisk eller psykisk misshandel, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller något annat förhållande i boendemiljön.

Straffansvaret för egenmäktighet med barn utvidgades till att omfatta gärningar där ett barn under 15 år förs bort eller annars undanhålls, om gärningen är ägnad att hindra att vård enligt LVU påbörjas.

Tryggare hem för barn

Som ett led i arbetet för att stärka barnperspektivet i bl.a. frågor om vårdnad, boende och umgänge föreslog regeringen i propositionen Tryggare hem för barn lagändringar för att stärka skyddet för barn bl.a. när det uppkommer en fråga om barnet ska ha umgänge med en förälder som utövat våld eller gjort sig skyldig till någon annan allvarlig kränkning (prop. 2024/25:10). Lagändringarna föreslogs börja gälla den 1 januari 2025.

Civilutskottet ställde sig i november 2024 bakom regeringens förslag (bet. 2024/25:CU4) och riksdagen beslutade att bifalla utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2024/25:47).

Pågående arbete

Strategi och program för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och förebygga våld

Som redovisats ovan har regeringen beslutat om en nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor (skr. 2016/17:10, bet.

2016/17:AU5, rskr. 2016/17:150), ett nationellt våldsförebyggande program (A2022/00839) och ett åtgärdsprogram för perioden 2024–2026 (A2024/00869). Strategin och programmen omfattar även hedersrelaterat våld och förtryck.

Utredning om huruvida det ska införas ett särskilt jämställdhetspolitiskt delmål för hedersrelaterat våld och förtryck

Regeringen har, som nämnts ovan, beslutat att ge en särskild utredare i uppdrag att bl.a. bedöma om det bör införas ett särskilt jämställdhetspolitiskt delmål för att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck (dir. 2023:117). Utredaren ska också ta fram förslag till en eller två långsiktiga strategier på området för att utveckla och stärka arbetet med att förebygga och motverka fysiskt, psykiskt, sexuellt, ekonomiskt och materiellt våld samt hot om våld. Syftet med uppdraget är bl.a. att föreslå hur området hedersrelaterat våld och förtryck kan ges ökat fokus i jämställdhetspolitiken och i samhället samt att säkerställa en långsiktig, samordnad och tydlig styrning på området könsrelaterat våld som utgår från kunskap och evidens.

Utredaren har i delbetänkandet Ett inkluderande jämställdhetspolitiskt delmål mot våld (SOU 2024:21) bedömt att hedersrelaterat våld och förtryck även fortsättningsvis bör ingå i det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet, som gäller mäns våld mot kvinnor, men att delmålet bör omformuleras och tydligt ange vilka våldsformer som omfattas.

Utredningens uppdrag ska slutredovisas senast den 28 februari 2025.

Av ett pressmeddelande från Arbetsmarknadsdepartementet och Socialdepartementet den 21 januari 2025 framgår att regeringen, till skillnad från utredningen, anser att det bör införas ett nytt, sjunde jämställdhetspolitiskt delmål för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Skälet är att regeringen bedömer att området hedersrelaterat våld och förtryck kräver ökad uppmärksamhet och synlighet för att våldet och förtrycket ska kunna förebyggas och bekämpas effektivt. Ett särskilt delmål på området bidrar enligt regeringen till en tydlig inriktning för arbetet. Regeringen avser att återkomma senare i fråga om den närmare utformningen av det nya delmålet.

Budgetpropositionen 2025

Som nämnts ovan har regeringen i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 9) föreslagit att anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbetet m.m. ökas med 200 miljoner kronor 2025 för en tidsbegränsad riktad satsning till socialtjänsten för att förebygga och motverka brott. För 2026 beräknas anslaget öka med 300 miljoner kronor och för 2027 och 2028 beräknas anslaget öka med 600 miljoner kronor.

Regeringen föreslog även att anslaget ökas med 50 miljoner kronor för en tidsbegränsad satsning för att stärka familjerätterna och den våldsförebyggande rådgivningen. För åren 2026–2028 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp.

För att i högre utsträckning tillgängliggöra och målgruppsanpassa föräldraskapsstödet föreslog regeringen vidare att anslaget 4:1 Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd ökas med 5 miljoner kronor för 2025. Anslaget beräknas öka med 5 miljoner kronor under åren 2026–2028 för samma ändamål (prop. 2024/25:1 utg.omr. 9).

I december 2024 tillstyrkte socialutskottet regeringens förslag om anslag för 2025 inom utgiftsområde 9 (bet. 2024/25:SoU1). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2024/25:92).

Nationellt kompetenscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck

Nationellt kompetenscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötlands län har i uppdrag att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck. Av förordningen (2022:1345) om nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck framgår att centrumet ska stödja och bidra till ett strategiskt förebyggande och kunskapsbaserat arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck på nationell, regional och lokal nivå. Centrumet ska ge stöd åt andra aktörer på området och bedriver bl.a. en nationell stödtelefon för yrkesverksamma och en stödlinje för utsatta.

Övriga länsstyrelser har i uppdrag att i respektive län stödja och bidra till arbetet för att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck, bl.a. genom att bidra till att införa välfungerande arbetssätt och kunskapsstöd samt utbildning och kompetensutveckling.

Resurscentrum för personer som har utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck

I vissa städer och län finns särskilda verksamheter som riktar sig till utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Regionala resurscentrum erbjuder stöd-samtal och rådgivning för barn och vuxna och kan hjälpa personer som är i behov av mer hjälp eller skydd att komma i kontakt med polis, socialtjänst och hälso- och sjukvård. Resurscentrumen kan vara uppbyggda på olika sätt men bygger på samverkan med polis, hälso- och sjukvård och socialtjänst. Även skolor och civilsamhällesorganisationer kan ingå i samverkan.

Länsstyrelsen i Östergötlands län fick i regleringsbrevet för länsstyrelserna 2024 i uppdrag att fortsätta att erbjuda länsstyrelserna stöd vid utvecklingen av regionala resurscentrum i syfte att ytterligare främja arbetet med att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck i hela landet. Under 2023 ansökte och beviljades sex nya län medel för att upprätta resurscentrum. Regeringen har fram till juni 2024 finansierat inrättande av resurscentrum i 13 län i landet (prop. 2024/25:1 utg.omr. 13 s. 63).

Nationellt centrum för kunskap om våld mot barn – Barnafrid

Barnafrid är ett nationellt kunskapscentrum knutet till Linköpings universitet. Målet för kunskapscentrumet är att samla och sprida kunskap för att bidra till ett förbättrat förebyggande arbete och att utveckla effektiva insatser för att

skydda och stödja barn som har utsatts för våld och andra övergrepp. Barnafrid riktar sig till yrkesverksamma som i arbetet möter barn och unga som utsatts för våld och andra övergrepp. Barnafrid utgör en länk mellan forskning och praktik och centrumet är i dag ansvarigt för olika nationella nätverk där yrkesverksamma får möjlighet att utbyta erfarenheter med varandra.

Orosanmälningar

Som nämnts ovan har en utredare för Socialdepartementets räkning bl.a. haft i uppdrag att utreda om anmälningsskyldigheten vid kännedom om eller misstanke att ett barn far illa enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen ska utökas till att omfatta fler myndigheter och yrkesgrupper än i dag. Uppdraget omfattade även att analysera möjligheter att göra anmälningar om oro för barn sökbara (S2022/00807 och S2023/00898).

Utredaren föreslog bl.a. att fler myndigheter samt ordningsvakter ska vara skyldiga att göra orosanmälan och att socialnämnderna ska få utökade möjligheter att ta del av uppgifter ur misstanke- och belastningsregistren. Vidare bedömde utredaren bl.a. att socialtjänsterna behöver kunna ta del av samtliga anmälningar om oro som gjorts för ett barn för att på ett effektivt och rättssäkert sätt kunna utreda och tillgodose ett barns eventuella behov av skydd eller stöd. Samtliga anmälningar om oro för barn bör därför enligt utredaren bli digitalt sökbara (se departementspromemorian Fler verktyg i socialtjänsternas arbete för att förebygga brott och stärka skyddet för barn, Ds 2023:15).

Som nämnts ovan har regeringen beslutat om propositionen En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter (prop. 2024/25:89). I propositionen gör regeringen bedömningen att när en anmälan om oro för ett barn kommer in till en socialnämnd bör en personakt skapas, om en sådan inte redan finns för barnet, och anmälan dokumenteras i akten. Genom att samtliga orosanmälningar dokumenteras i personakter för barn skapas enligt regeringen förutsättningar för att göra dem digitalt sökbara (s. 454 f.).

Stöd och kompetenshöjande insatser till yrkesverksamma

Regeringen gav i oktober 2023 Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att ta fram en kunskaps- och forskningsöversikt om hedersrelaterat våld och förtryck (A2023/01354). Myndigheten ska också genomföra relevanta kompetenshöjande insatser för att öka den forskningsbaserade kunskapen om hedersrelaterat våld och förtryck bland relevanta yrkesgrupper och andra aktörer.

Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet senast den 17 januari 2026.

Examensmål om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer

Sedan 2018 ingår examensmål om att visa kunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer i åtta professionsutbildningar på högskolenivå, bl.a. i socionomexamen. Under åren 2018–2023 har Jämställdhetsmyndigheten haft

i uppdrag att i samarbete med Uppsala universitet (Nationellt centrum för kvinnofrid) ge stöd till högskolor och universitet vid införandet av det nya examensmålet. I uppdraget ingår frågor om hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångsäktenskap, könsstypning, våld mot barn, prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt hbtqi-personers utsatthet för våld i nära relationer.

I augusti 2023 tillsatte regeringen en särskild utredare som ska se över examensmålen för socionomexamen i syfte att säkerställa att studenterna får kunskaper för att kunna motverka ungdomskriminalitet (dir. 2023:121). Regeringen utvidgade i mars 2024 uppdraget till att göra en helhetsöversyn av socionomutbildningen för att kunna möta dagens samhällsutmaningar, t.ex. utmaningar som hedersrelaterat våld och förtryck och mäns våld mot kvinnor (dir. 2024:32). Genom ytterligare ett tilläggsdirektiv förlängdes utredningstiden, och uppdraget ska nu redovisas senast den 28 februari 2025 (dir. 2024:100).

Myndighetsgemensam vägledning vid hedersrelaterad brottslighet

Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck har samordnat framtagandet av en myndighetsgemensam vägledning som vänder sig till yrkesverksamma inom socialtjänst, hälso- och sjukvård, skolväsende och polis. Vägledningen omfattar bl.a. arbete med att förebygga och förhindra att någon förs ut ur landet i syfte att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck och hur myndigheter kan samverka för att försöka hjälpa en bortförd person att återvända till Sverige samt för att ge långsiktigt stöd efter återvändandet (www.hedersfortryck.se).

Bättre kunskaper och uppföljning av våld och förtryck kopplat till utlandsvistelse

Jämställdhetsmyndigheten har i regleringsbrevet för 2024 och utifrån slutredovisning av tidigare uppdrag på området (A2022/01528) fått i uppdrag av regeringen att fortsätta att sprida kunskap om erfarenheter av hedersförtryck samt annat våld och förtryck kopplat till utlandsvistelse. Jämställdhetsmyndigheten ska bl.a. utreda och bedöma kvaliteten i de ansökningar som socialnämnder lämnar till de allmänna förvaltningsdomstolarna vid ansökan om vård enligt LVU, i samverkan med relevanta aktörer. Jämställdhetsmyndigheten ska även lämna förslag på hur ett nationellt inrapporterings- och uppföljningssystem för ärenden där ett barn eller en vuxen har blivit bortförd utomlands kan utformas (S2023/03257). Uppdraget ska slutrapporteras till Regeringskansliet senast den 30 april 2026.

Regeringen har också gett en särskild utredare i uppdrag att bl.a. lämna förslag om ett nationellt frånvaroregister (dir. 2023:154). Skolfrånvaro kan t.ex. bero på att elever i familjer med hedersnormer förbjuds att delta i viss undervisning eller att barn och unga förs utomlands i syfte att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck eller annat våld.

Utredningen redovisade i januari 2025 sitt uppdrag till regeringen i betänkandet Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan (SOU 2025:8). Utredningen föreslår bl.a. att regeringen ska ge Skolverket i uppdrag att upprätta ett nationellt frånvaroregister. Frånvaroregistret ska omfatta förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Förstärkt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck i vård och omsorg

I regleringsbrevet för 2024 fick Socialstyrelsen ett utökat uppdrag att främja systematisk uppföljning i socialtjänsten av insatser till individer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Myndigheten ska även se över, anpassa och komplettera kunskapsstöden för arbetet mot våld i nära relationer så att de fullt ut kan användas i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Uppdraget ska redovisas den 27 februari 2026.

Mer samordnat stöd för våldsutsatta

Som nämnts ovan har Socialstyrelsen i regleringsbrevet för 2024 fått i uppdrag att undersöka i vilken utsträckning våldsutsatta erbjuds en kontaktperson som bistår med ett samordnat stöd och hjälp vid myndighetskontakter med utgångspunkt i människors olika behov och förutsättningar. Myndigheten ska bl.a. analysera och ta fram förslag på hur ett samordnat stöd kan se ut, vilka aktörer som bör ingå, vilka yrkesgrupper som bör vara involverade och hur stödet kan individanpassas. Socialstyrelsen ska uppmärksamma behov hos särskilt sårbara grupper, t.ex. personer som utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 10 april 2027 till Regeringskansliet.

Nationell strategi för föräldrastöd

Regeringen tog 2009 fram en nationell strategi för föräldrastöd. Strategin är en del av regeringens arbete för att främja hälsa och förebygga ohälsa bland barn och ungdomar. Strategin syftar till att inspirera kommuner och regioner att utveckla stöd och hjälp till föräldrar i deras föräldraskap och att utgöra ett praktiskt stöd i det organisatoriska planerings- och utvecklingsarbetet. Strategin har uppdaterats vid flera tillfällen och den nu gällande strategin beslutades 2018 (S2018/04678). Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) fick samtidigt i uppdrag att följa upp strategin.

I oktober 2024 gav regeringen MFoF i uppdrag att ta fram underlag till en vidareutvecklad nationell strategi för ett stärkt föräldraskapsstöd (S2024/01715). Ambitionen är att föräldraskapsstödsprogram ska finnas i hela landet. Programmen kan därför behöva anpassas utifrån geografiska och andra utmaningar i skilda delar av landet. MFoF ska redovisa uppdraget till Regeringskansliet senast den 9 juni 2025.

Regional stödstruktur för föräldraskapsstödet

Sedan 2014 har länsstyrelserna i uppdrag att stödja kommuner, landsting, regioner och andra föräldraskapsstödjande aktörer i att utveckla ett kunskapsbaserat, samordnat, långsiktigt och i huvudsak universellt stöd i föräldraskapet till föräldrar med barn upp till 18 år i respektive län. Länsstyrelsen i Örebro län stöder och samordnar arbetet.

Uppdrag att främja utvecklingen av våldsförebyggande arbete genom stöd till föräldrar inriktat på familjer i en hederskontext

Regeringen har även gett MFoF i uppdrag att främja utvecklingen av våldsförebyggande arbete genom stöd till föräldrar inriktat på familjer i en hederskontext (A2021/02053). Myndigheten ska bl.a. identifiera och utveckla arbets sätt och metoder för föräldraskapsstöd som syftar till att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck, för både universellt och riktat stöd. Arbetssätten och metoderna ska syfta till att minska riskerna för att barn och unga utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck. I uppdraget ingår också att bl.a. se över samordningen mellan föräldraskapsstödjande aktörer som riktar sig till föräldrar i hederskontext samt att ta fram en modell över hur samordningen bör utvecklas.

Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet senast den 28 mars 2025.

Stöd till kommuner och regioner att utveckla ett stöd i föräldraskapet

Länsstyrelserna i län med utsatta områden, särskilt utsatta områden och riskområden som har identifierats av Polismyndigheten, har i uppdrag att under 2023–2026 erbjuda stöd till kommuner, regioner och andra relevanta aktörer i att utveckla ett kunskapsbaserat, samordnat och långsiktigt stöd i föräldraskapet till föräldrar med barn upp till 18 år (Fi2021/02746).

Länsstyrelserna har redovisat att de under det inledande året av uppdragsperioden har initierat samverkan, genomfört kartläggningar och fört dialoger för att kunna bedöma behoven i de områden uppdraget omfattar (S2024/00477).

Insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas

En utredare har för Socialdepartementets räkning utrett frågan om det ska införas en möjlighet för socialnämnder att besluta om öppna insatser till vårdnadshavare och fler tidiga insatser till barn och unga utan att vårdnadshavare och barn har lämnat sitt samtycke (S2022/02322, S2023/02315 och S2024/00873). I uppdraget ingår också att särskilt belysa om en sådan ordning är förenad med risker för barn och unga, däribland barn och unga som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck, och att lämna förslag på hur eventuella risker kan överbryggas.

Utredaren har redovisat sitt uppdrag i departementspromemorian En lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas (Ds 2024:30). Utredaren föreslår en ny lag som ska komplettera socialtjänstlagen och som ska stärka föräldraansvaret och ge nya verktyg till socialtjänsten. Utredaren föreslår bl.a. att socialnämnden under vissa förutsättningar ska få besluta om insatser till vårdnadshavare i öppna former när samtycke saknas och att nämnden ska få besluta att barn och unga ska delta i insatser i öppna former när samtycke saknas, tidigare och i fler fall än i dag. Ett beslut om insatser ska enligt utredningen kunna förenas med skyldigheter för vårdnadshavaren, t.ex. att delta i föräldramöten på barnets skola. Socialnämnden föreslås även få förena beslut om insatser med vite.

Departementspromemorian är för närvarande ute på remiss och remisstiden går ut den 17 mars 2025.

Stärkt barnrättsperspektiv i LVU och en översyn av grunderna för vård

Regeringen beslutade i november 2023 att ge en särskild utredare i uppdrag att föreslå åtgärder för att stärka barnrättsperspektivet vid vård enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, förkortad LVU (dir. 2023:160). I uppdraget ingår bl.a. att analysera och ta ställning till behovet av att utöka möjligheterna att omhänderta barn och unga som växer upp i hem med hedersrelaterat förtryck. I uppdraget ska även ingå att analysera och ta ställning till behovet av ökad sakkunskap i ärenden och mål om vård enligt LVU.

Genom ett beslut i november 2024 förlängde regeringen bl.a. utredningstiden, och uppdraget ska nu slutredovisas senast den 30 januari 2026 (dir. 2024:114). Ett delbetänkande som avser uppdraget om en översyn av grunderna för vård enligt LVU i de ursprungliga direktiven ska dock lämnas senast den 10 april 2025.

Stöd för inrättande och vidareutveckling av familjecentraler

Enligt regleringsbrevet för 2024 ska Socialstyrelsen ge stöd till kommuner och regioner i arbetet med att inrätta och organisera familjecentraler. Socialstyrelsen ska bidra till stöd i områden där utanförskapet är stort och där förtjänsterna av det förebyggande, hälsofrämjande och tillitsskapande arbete som bedrivs vid familjecentraler är särskilt angelägna. Socialstyrelsen ska även bidra med kunskapsstöd för att förebygga och öka upptäckten av våld samt stödja ett jämställt föräldraskap. Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet senast den 14 mars 2026 (S2023/03257).

Med familjecentral menas en samlokalisering av som minst mödrahälsovård, barnhälsovård, öppen förskola och socialtjänst med inriktning mot stöd- och förebyggande verksamhet. Utöver dessa verksamheter kan även andra samhällsaktörer ingå i samarbetet. En familjecentral riktar sig till blivande föräldrar, föräldrar, barn och andra viktiga vuxna kring barnet.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om hedersrelaterat våld och förtryck

Motionsyrkanden om hedersrelaterat våld och förtryck behandlades senast i betänkande 2023/24:SoU19. Motionsyrkandena avstyrktes. Motioner om utreseförbud behandlades också i betänkande 2023/24:SoU24. Även då avstyrktes motionsyrkandena. Vid båda tillfällena följde riksdagen utskottets förslag till riksdagsbeslut (prot. 2023/24:130 och rskr. 2023/24:173).

Tillkännagivande om sökbara orosanmälningar

Utskottet föreslog i betänkande 2020/21:SoU24 Socialtjänst- och barnfrågor ett tillkännagivande till regeringen om sökbara orosanmälningar. En redogörelse för tillkännagivandet och dess behandling finns i avsnittet Våld i nära relationer och våld mot barn, unga och särskilt sårbara och utsatta personer.

Tillkännagivande om riktlinjer för myndigheters bemötande av våldsutsatta barn och unga

Utskottet föreslog i betänkande 2020/21:SoU24 Socialtjänst- och barnfrågor ett tillkännagivande till regeringen om riktlinjer för myndigheters bemötande av våldsutsatta barn och unga. Utskottet anförde följande (s. 93–94 res. S, V, MP):

När det gäller frågan om myndigheters bemötande av våldsutsatta barn och unga bedömer utskottet att en del verksamheter som möter barn saknar den kunskap och kompetens som krävs för att i ett tidigt skede kunna möta barn som riskerar att fara illa eller redan har gjort det. Enligt utskottet finns det därför behov av nya riktlinjer och kunskapsstöd i syfte att öka kompetensen bland samtliga yrkesgrupper som arbetar med barn som riskerar att utsättas för våld.

Utskottet anser därför att regeringen bör ge i uppdrag åt lämplig myndighet att ta fram sådana riktlinjer och kunskapsstöd. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför och tillkännager detta för regeringen. Motion [...] bör bifallas.

Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2020/21:368).

Regeringen uttalar följande i skrivelse 2023/24:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 (s. 215):

Utredningen En uppväxt fri från våld (A 2021:02) har haft i uppdrag att lämna ett förslag till en samlad nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn (dir. 2021:29). Uppdraget redovisades den 18 januari 2023 i betänkandet En uppväxt fri från våld – En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn (SOU 2022:70). Betänkandet har remissbehandlats av ett stort antal remissinstanser och bereds för närvarande i Regeringskansliet. Punkten är inte slutbehandlad.

Utskottets ställningstagande

Under 2024 började nya och utvidgade bestämmelser om utreseförbud för unga och om straffansvaret för egenmäktighet med barn att gälla. Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck har även samordnat framtagandet av en myndighetsgemensam vägledning till stöd för yrkesverksamma i deras arbete med personer som riskerar att föras ut ur eller har förts ut ur Sverige. Med hänvisning till detta föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 2024/25:1634 (S), 2024/25:1925 (V) yrkande 16 och 2024/25:3157 (C) yrkande 36.

I föregående avsnitt har utskottet nämnt flera åtgärder och insatser som i många fall också är tillämpliga för personer som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Utöver det tidigare nämnda arbetet vill utskottet också peka på det pågående arbetet för att höja kompetensen om hedersrelaterat våld och förtryck hos yrkesverksamma och blivande yrkesverksamma samt de pågående satsningarna för att bl.a. tillgängliggöra och målgruppsanpassa föräldraskapsstödet. Utskottet noterar även myndighetsuppdraget till Socialstyrelsen att ge stöd till kommuner och regioner i arbetet med att inrätta och organisera familjecentraler i områden där utanförskapet är stort och uppdraget till MFoF för att främja utvecklingen av våldsförebyggande arbete genom stöd till föräldrar som är särskilt inriktat på familjer i en hederskontext.

Utskottet ser inte skäl att vidta några åtgärder med anledning av motionerna 2024/25:1366 (SD) yrkande 21, 2024/25:1389 (SD) yrkande 4 och 2024/25:1413 (SD) yrkandena 16 och 19. Motionerna avstyrks därmed.

Skyddat boende och kvinnojourernas verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. skyddat boende och kvinnojourernas verksamhet.

Jämför reservation 15 (C, MP), 16 (V), 17 (S), 18 (SD) och 19 (V).

Motionerna

Skyddat boende

I kommittémotion 2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör tillföra resurser i syfte att anställa fler socialsekreterare i varje kommun för att stärka socialtjänstens arbete mot mäns våld mot kvinnor och för att fler kvinnor som söker hjälp faktiskt ska beviljas skyddat boende. I yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör undersöka möjligheterna att införa en placeringspeng för skyddat boende enligt dansk modell. I yrkande 12 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utvärdera hur den nya lagstiftningen om skyddade

boenden påverkar jourernas verksamhet och ekonomiska förutsättningar, och särskilt utvecklingen av vinstdrivande respektive icke vinstdrivande aktörer inom skyddade boenden. Motionärerna anför att införandet av tillståndsplikt för fristående aktörer som vill driva skyddat boende innebär en stor förändring för de verksamheter, inte minst kvinnojourer, som drivit skyddade boenden under en lång tid. I yrkande 14 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör tillföra resurser för att inrätta ett nationellt skyddat boende för kvinnor som är våldsutsatta av gängkriminella. I yrkande 15 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utöka stödet till kommunerna för att de ska kunna erbjuda stabilt boende till våldsutsatta kvinnor efter placering på skyddat boende. I yrkande 22 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör avsätta riktade medel för anpassning av lokaler i syfte att öka tillgängligheten för våldsutsatta personer med funktionsnedsättning. I yrkande 24 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med ett handlingsprogram för inrättande av resursjourer som har kompetens att ta emot kvinnor med beroendetillstånd respektive kvinnor med psykisk ohälsa.

I kommittémotion 2024/25:3157 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att den nya lagstiftningen om skyddade boenden kontinuerligt bör följas upp för att säkerställa att våldsutsatta kvinnor även i fortsättningen vågar och har förutsättningar att söka det stöd och den hjälp de har rätt till.

Kvinnojournernas verksamhet

I kommittémotion 2024/25:1414 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 4 i denna del föreslås ett tillkännagivande om att införa en tydlig återrapporteringsplikt. Motionärerna understryker behovet av en stabil och långsiktig finansiering av kvinnojournernas verksamhet och anser att det behövs en tydlig och enhetlig återrapporteringsplikt för att säkerställa att medel som tilldelas används på rätt sätt.

I kommittémotion 2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 11 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till att öka informationen till kommunerna om alternativa vägar för finansiering utan upp-handlingsprocess i konkurrens med privata aktörer. I yrkande 13 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till att det ska finnas kvinnojourer i alla kommuner samt en mobil jour i varje län.

I motion 2024/25:1698 av Azra Muranovic m.fl. (S) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att medverka till att utveckla kvinnojourners verksamhet och arbete. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att utarbeta riktlinjer för samarbete mellan kommunerna och kvinnojournerna som tydligt beskriver vilken typ av stöd som ska erbjudas.

Gällande rätt

Socialtjänstlagen

Enligt 2 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, svarar varje kommun för socialtjänsten inom sitt område och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver.

Socialnämnden ska enligt 6 kap. 1 a § SoL sörja för att den som behöver stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp kan tas emot i ett skyddat boende.

Varje kommun ansvarar för att det finns tillgång till skyddade boenden (6 kap. 2 § SoL).

Enligt 7 kap. 1 § SoL får ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ inte utan tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg yrkesmässigt bedriva verksamhet i form av skyddat boende. Kommuner och regioner som bedriver sådan verksamhet ska anmäla denna verksamhet till Inspektionen för vård och omsorg innan verksamheten påbörjas.

Av 3 kap. 3 § SoL framgår att insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet och att det för utförande av uppgifter inom socialtjänsten ska finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Kvaliteten i verksamheten ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras.

Enligt 3 kap. 6 § 2 SoL bör socialnämnden tillhandahålla sociala tjänster genom bl.a. social jour eller annan därmed jämförlig verksamhet.

Socialnämnden ska utan dröjsmål inleda utredning av vad som genom ansökan, anmälan eller på annat sätt har kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden (11 kap. 1 § SoL). När en anmälan rör barn eller unga ska socialnämnden genast göra en bedömning av om barnet eller den unge är i behov av omedelbart skydd (11 kap. 1 a § SoL).

Lagen om placering av barn i skyddat boende

I lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende finns bestämmelser om förutsättningarna och förfarandet för att bevilja ett barn skyddat boende tillsammans med en vårdnadshavare, när barnet har två vårdnadshavare och den andra vårdnadshavaren inte samtycker till insatsen (1 § nämnda lag).

Socialstyrelsens allmänna råd

I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (HSLF-FS 2022:39) anges i 6 kap. 1 § att socialnämnden ska erbjuda en våldsutsatt vuxen insatser, akut och på kort och på lång sikt, med utgångspunkt i den vuxnas behov av skydd, stöd och hjälp. Nämndens utredning, inklusive den aktuella riskbedömningen, ska ligga till grund för bedömningen av vilka insatser som ska erbjudas. Socialnämnden bör bl.a. kunna erbjuda den våldsutsatta hjälp att ordna stadigvarande boende.

Enligt 6 kap. 2 § ska socialnämnden vid behov erbjuda en våldsutsatt vuxen stöd och hjälp i form av ett lämpligt, tillfälligt boende som motsvarar den vuxnas behov av skydd.

Bättre möjligheter att få bo kvar i sin lägenhet

I juli 2024 trädde lagändringar i kraft som innebär att hyresgäster som begår brott mot en närstående ska kunna sägas upp i större utsträckning. Vidare ökade möjligheterna för en hyresgäst som utsatts för våld av en närstående att behålla lägenheten vid en uppsägning. Dessutom förstärktes möjligheterna för en medhyresgäst eller medboende make eller sambo som utsatts för våld av en närstående att överta ett hyreskontrakt (prop. 2023/24:112, bet. 2023/24:CU20, rskr. 2023/24:190). Förslagen bygger på betänkandet Åtgärder för tryggare brottsområden (SOU 2023:57) och departementspromemorian Stärkt hyresrättsligt skydd för våldsutsatta kvinnor (Ds 2023:18).

Pågående arbete

Budgetpropositionen 2025

I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 9) föreslog regeringen att anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. ökas med 1 miljard kronor 2025 som en förstärkning av den pågående tidsbegränsade bemanningssatsningen i socialtjänsten. Anslaget beräknas öka med 2 miljarder kronor under åren 2026–2028 för samma ändamål.

I december 2024 tillstyrkte socialutskottet regeringens förslag om anslag för 2025 inom utgiftsområde 9 (bet. 2024/25:SoU1). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2024/25:92).

Tillfälliga statsbidrag för att stödja ideella organisationer som driver skyddade boenden

Mot bakgrund av att vissa ideellt drivna skyddade boenden kan behöva utveckla sitt arbete för att leva upp till de nya bestämmelserna om skyddade boenden, som började gälla i april 2024, beslutade regeringen om ett tillfälligt statsbidrag för att stödja de ideella organisationer som driver skyddade boenden (se förordningen [2022:291] om ett tillfälligt statsbidrag till ideella organisationer för kvalitetshöjande åtgärder på skyddade boenden). Bidraget fördelas av Socialstyrelsen.

Nya regler för statsbidrag till kvinno- och tjejjourer och vissa andra ideella organisationer inom brottsofferområdet

Den 1 januari 2023 började den nya förordningen (2022:257) om statsbidrag till kvinno- och tjejjourer och vissa andra ideella organisationer inom brottsofferområdet att gälla. I förordningen har fyra tidigare statsbidrag till

kvinn- och tjejjourer och andra ideella organisationer inom brottsofferområdet sammanförts. Statsbidrag enligt förordningen får användas för förebyggande arbete mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, sexuellt våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Syftet med bidraget är att stärka det våldsförebyggande arbetet och främja utvecklingen av evidensbaserade insatser inom det aktuella området. Bidraget är tvåårigt och fördelas av Socialstyrelsen efter ansökan.

Den tvååriga bidragsperioden tillämpades för första gången för bidragsåren 2024 och 2025. Av regeringens skrivelse *Fördjudat uppföljning* av arbetet med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor (skr. 2024/25:69 s. 33) framgår att Socialstyrelsen har beslutat om att fördela nästan 160 miljoner kronor årligen per bidragsår 2024 och 2025 för ändamålet och att regeringen kommer att följa utvecklingen inom området.

När det gäller återrapporteringsplikt finns det i den aktuella förordningen t.ex. bestämmelser om redovisning och uppföljning av sådana bidrag som lämnas med stöd av förordningen. Mottagaren av bidrag ska lämna en redovisning till Socialstyrelsen som bl.a. ska innehålla en ekonomisk redovisning och en redogörelse för vad medlen har använts till. Vidare ska Socialstyrelsen årligen lämna en samlad redovisning till regeringen av bidrag som har lämnats enligt förordningen.

Uppföljning av de nya bestämmelserna om skyddat boende

I den proposition som föregick de nya bestämmelserna om skyddat boende, som började gälla den 1 april 2024 (prop. 2023/24:31, bet. 2023/24:SoU6, rskr. 2023/24:130), påtalade regeringen att det är angeläget att införandet av det föreslagna regelverket och dess effekter för våldsutsatta barn och vuxna noga följs upp. Frågor som enligt regeringen är av särskild vikt vid en uppföljning är hur regelverket tillämpas, hur det påverkar våldsutsattas benägenhet att söka skyddat boende, hur insatser för våldsutsatta barn och vuxna inom vård och omsorg, skola och rättsväsende fungerar samt kompetensutvecklingen på området i berörda yrkesgrupper. Till de viktiga frågorna hör enligt regeringen även kvalitetsutvecklingen i skyddade boenden, bl.a. med avseende på tillgänglighet för våldsutsatta med särskilda behov till följd av exempelvis funktionsnedsättning, och regelverkets effekter för idéburna aktörer som driver skyddat boende. Regeringen uttalar i propositionen att den avser att återkomma när det gäller formen för uppföljningen av reformen (se s. 39 i den aktuella propositionen).

Som kort har berörts ovan har Socialstyrelsen i regleringsbrevet för 2024 även fått i uppdrag av regeringen att se över myndighetens kvalitetsindikatorer för skyddade boenden och att på nationell nivå följa upp verksamheten på sådana boenden med ett särskilt fokus på behoven hos barn, våldsutsatta med funktionsnedsättning och våldsutsatta i en hederskontext.

Kommunnätverket Kompotten

Det nationella kommunala nätverket Kompotten utgör en strukturerad samverkan mellan kommuner för att underlätta och hjälpa våldsutsatta personer att få ett tryggt och säkert boende.

Stärkt stöd till kommunernas arbete med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende 2022–2025

I juli 2022 gav regeringen Socialstyrelsen i uppdrag att stärka det nationella stödet till kommunerna i deras arbete med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende (A2022/01029). Socialstyrelsen ska se över hur kommunernas arbete på detta område kan stödjas och utvecklas, t.ex. genom metod- och kunskapsstöd och genom att sprida goda exempel. Socialstyrelsen ska även, efter ansökan, fördela statsbidrag till kommunerna för att långsiktigt stärka och utveckla kommunernas arbete med att erbjuda våldsutsatta personer hjälp enligt kriterierna i förordningen (2022:1416) om statsbidrag till kommuner för att stärka arbetet med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende. Förordningen upphör att gälla vid utgången av 2025.

I Socialstyrelsens uppdrag ingår även att sammanställa och regelbundet sammankalla en expertgrupp där Boverket, Jämställdhetsmyndigheten, länsstyrelserna, Sveriges Kommuner och Regioner och andra berörda aktörer och civilsamhällesorganisationer ingår. Expertgruppens roll är att bidra till förankring och tillämpning av den kunskap som tas fram inom ramen för uppdraget.

Socialstyrelsen ska säkerställa att arbetet inom ramen för uppdraget utvärderas och att utvärderingens resultat och slutsatser sprids till kommuner och andra berörda aktörer. Socialstyrelsen ska lämna en slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet senast den 31 maj 2026.

En socialt hållbar bostadsförsörjning

I mars 2022 lämnade Utredningen om en socialt hållbar bostadsförsörjning sitt betänkande Sänk tröskeln till en god bostad (SOU 2022:14). Till utredningens förslag hör bl.a. att göra det möjligt för kommunerna att i större utsträckning tillämpa förturer och att införa krav på kommunala hyresgarantier till barnfamiljer som har behov av det för att få en permanent bostad i kombination med ett nytt system för statligt stöd till sådana garantier.

I november 2024 beslutade regeringen om en proposition om åtgärder för en bättre bostadsförsörjning som delvis bygger på den nyssnämnda utredningen (prop. 2024/25:42). I propositionen föreslås att det i lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska införas en reglering som tydliggör att kommunala bostadsförmedlingar får förmedla bostäder som reserverats utifrån olika behov och erbjuda förturer utan att det påverkar möjligheten att ta ut köavgift av de sökande. Vidare föreslås att nuvarande kommunala riktlinjer för bostadsförsörjningen ska ersättas av en handlingsplan för bostadsförsörjningen, i syfte att skapa bättre förutsättningar för att

samordna kommunala bostadsförsörjningsåtgärder och planeringen för bostadsbyggande. Ändringen innebär bl.a. att kommunerna ska redogöra för behovet av tillskott av bostäder och ta hänsyn till behovet av samordning med andra kommuner både i planeringen och när åtgärder för bostadsförsörjningen vidtas. I propositionen föreslås också att lagen (2014:899) om riktlinjer för kommunala markanvisningar ges ett uttryckligt bostadsförsörjningssyfte.

Civilutskottet tillstyrkte i januari 2025 regeringens förslag i propositionen. Samtidigt föreslog utskottet ett tillkännagivande till regeringen med anledning av två motionsyrkanden i följdmotioner. Enligt civilutskottet bör regeringen se över hur användningen av reservationer och förtur vid kommunal bostadsförmedling kan begränsas (bet. 2024/25:CU6). Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2024/25:137).

De nya lagreglerna träder i kraft den 1 mars 2025.

Boenden med olika inriktningar

I regeringens proposition Stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende som ledde till de nya bestämmelserna om skyddade boenden, som började gälla den 1 april 2024 (prop. 2023/24:31, bet. 2023/24:SoU6, rskr. 2023/24:130), lyfte regeringen bl.a. fram att behoven hos enskilda skyddsökande varierar. Det kan därför behöva finnas skyddade boenden som är inriktade på olika målgrupper, exempelvis för att kunna ta emot personer som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck, personer med funktionsnedsättning eller personer i pågående missbruk. Enligt regeringen är det viktigt att det i tillståndsgivningen säkerställs att det skyddade boendet är anpassat för den målgrupp som det skyddade boendet ska ta emot (se s. 206 i propositionen).

Regeringen nämner också att kravet på god kvalitet i 3 kap. 3 § SoL innebär bl.a. att olika skyddssökande inte bör blandas på ett olämpligt sätt i ett skyddat boende. Socialnämnden och utförande verksamheter måste enligt regeringen beakta att det med hänsyn till bl.a. säkerhet kan vara olämpligt att ta emot enskilda med olika problem i ett och samma boende. Det kan enligt regeringen t.ex. handla om att våldsutsatta personer i pågående missbruk inte bör tas emot tillsammans med barnfamiljer eller att personer som beviljats skyddat boende på grund av våld och hot om våld som har att göra med deras egen kriminalitet inte bör beviljas plats i samma boende som kvinnor och barn som har varit utsatta för våld av en närstående (se s. 85 i propositionen).

Initiativ för att underlätta för ideella organisationer att driva skyddade boenden

Regeringen har vidtagit flera initiativ för att kommuner och ideella organisationer enklare ska kunna tillämpa upphandlingsreglerna när socialtjänsten köper tjänster såsom exempelvis skyddat boende från organisationerna. Sedan den 1 februari 2022 gäller höjda tröskelvärden för direktupphandling av sådana tjänster, och sedan den 1 januari 2023 kan kommunerna med stöd av

lagen om offentlig upphandling dessutom reservera deltagande i upphandling för idéburna aktörer. Detsamma gäller rätten att delta i valfrihetssystem enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem.

Uppdrag om stöd till kommuner och idéburna aktörer vid upphandling av skyddat boende

Upphandlingsmyndigheten har i regleringsbrevet för 2024 fått i uppdrag att ta fram en vägledning och genomföra utbildnings- och rådgivningsinsatser till kommuner och idéburna aktörer i syfte att underlätta tillämpningen av upphandlingsregler när kommunerna anskaffar tjänsten skyddat boende från sådana aktörer. Uppdraget ska senast den 31 mars 2025 redovisas till Regeringskansliet.

Överenskommelse med Sveriges Kommuner och Regioner om psykisk hälsa och suicidprevention 2024

Regeringen avsatte ca 1,6 miljarder kronor under 2024 genom en överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner inom området psykisk hälsa och suicidprevention. Våldsutsatta är en grupp som särskilt lyfts fram i överenskommelsen som innehåller flera delar, bl.a. insatser för en förstärkt psykiatrisk traumavård (S2023/03357).

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om skyddat boende och kvinnojourernas verksamhet behandlades senast i betänkandena 2023/24:SoU6 och 2023/24:SoU19. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2023/24:130 och prot. 2023/24:130).

Utskottets ställningstagande

De senaste åren har nya regler om statsbidrag och tillfälligt statsbidrag till kvinnojourer och ideella organisationer som driver skyddat boende införts för att stärka det våldsförebyggande arbetet, främja utvecklingen av evidensbaserade metoder och stödja verksamheter som driver skyddade boenden att leva upp till de nya bestämmelser om skyddade boenden som började gälla i april 2024. Det pågår vidare en bemanningsstatsning på socialtjänsten som omfattar 1 miljard kronor för 2025. Regeringen har aviserat att bemanningsstatsningen är planerad att sträcka sig fram t.o.m. 2028.

Utskottet noterar vidare att arbete pågår för att bl.a. stärka stödet till kommunerna i deras arbete med att ge stöd till våldsutsatta att ordna stadigvarande boende och för att följa upp reformen som innebar en tydligare reglering av skyddat boende. Lagändringar har också genomförts och beslutats för att bl.a. öka möjligheterna för våldsutsatta att få behålla sin hyreslägenhet

och för att tydliggöra att kommunala bostadsförmedlingar får förmedla bostäder som reserverats utifrån olika behov och erbjuda förtur.

Mot den bakgrunden föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 2024/25:1925 (V) yrkandena 8, 9, 12, 14, 15, 22 och 24 samt 2024/25:3157 (C) yrkande 6.

Som nyss nämnts har nya regler införts om statsbidrag till bl.a. kvinnojourerna. I de förordningar som reglerar statsbidragen finns även bestämmelser om redovisning och uppföljning av bidragen.

Regeringen har även tagit flera initiativ för att kommuner och ideella organisationer enklare ska kunna tillämpa upphandlingsreglerna vid upphandling av tjänster som t.ex. skyddade boenden.

Utskottet bedömer att det inte är nödvändigt att vidta åtgärder enligt motionerna. Utskottet föreslår därför att riksdagen avslår motionerna 2024/25:1414 (SD) yrkande 4 i denna del, 2024/25:1698 (S) yrkandena 2 och 3 samt 2024/25:1925 (V) yrkandena 11 och 13.

Våldsutövare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. våldsutövare.

Jämför reservation 20 (C, MP) och 21 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att utveckla arbetet med att inom hälso- och sjukvård, socialtjänst, ungdomsmottagningar och elevhälsa göra riskbedömningar för att hitta de våldsamma männen innan kvinnor dödas.

I kommittémotion 2024/25:3157 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 19 föreslås ett tillkännagivande om att en utredning bör tillsättas i syfte att arbeta fram metoder och stöd så att myndigheter tidigt ska kunna fånga upp personer med riskfaktorer för att utveckla ett våldsamt beteende.

I motion 2024/25:543 av Anna Wallentheim (S) föreslås ett tillkännagivande om kunskapshöjande insatser hos Socialstyrelsen i frågor om barn och unga som utövar våld mot djur.

Gällande rätt

Socialtjänstlagen

Som nämnts ovan har socialtjänsten i kommunen det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver (2 kap. 1 § SoL).

Till socialnämndens uppgifter hör också att verka för att den som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende. När socialnämnden fullgör uppgiften ska nämnden särskilt beakta säkerheten för den som utsätts eller har utsatts för våld eller andra övergrepp och dennes närstående (5 kap. 11 a § SoL).

Pågående arbete

Strategi och program för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och förebygga våld

Som nämnts ovan har regeringen beslutat om en nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor (skr. 2016/17:10, bet. 2016/17:AU5, rskr. 2016/17:150), ett nationellt våldsförebyggande program (A2022/00839) och ett åtgärdsprogram för perioden 2024–2026 för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel (A2024/00869).

Budgetpropositionen 2025

Regeringen har i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 9) föreslagit att anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbetet m.m. ökas med 200 miljoner kronor 2025 för en tidsbegränsad riktad satsning till socialtjänsten för att förebygga och motverka brott. För 2026 beräknas anslaget öka med 300 miljoner kronor och för 2027 och 2028 beräknas anslaget öka med 600 miljoner kronor.

Regeringen föreslog också att anslaget ökas med 50 miljoner kronor för att stärka familjerätterna och den våldsförebyggande familjerådgivningen. För åren 2026–2028 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp.

Regeringen föreslog att satsningen på skolsociala team skulle förlängas och förstärkas i syfte att öka elevers närvaro i skolan och förebygga utanförskap och kriminalitet. I skolsociala team arbetar personal från skola och socialtjänst tillsammans för att öka tryggheten och studieron i skolan, öka skolnärvaron och ge stöd i ett tidigt skede. Regeringen föreslog att anslaget ökas med 25 miljoner kronor för ändamålet. Anslaget beräknas ökas med 150 miljoner kronor 2026 och 2027.

Regeringen föreslog även att anslaget 4:1 Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd ökas med 5 miljoner kronor för 2025 för en tidsbegränsad satsning på ett tillgängligt och målgruppsanpassad föräldraskapsstöd. Anslaget beräknas öka med 5 miljoner kronor under åren 2026–2028 för samma ändamål.

I december 2024 tillstyrkte socialutskottet regeringens förslag om anslag för 2025 inom utgiftsområde 9 (bet. 2024/25:SoU1). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2024/25:92).

Brottsförebyggande arbete inom socialtjänstens område

Som tidigare har nämnts beslutade regeringen i januari 2025 om propositionen En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter (prop. 2024/25:89). Propositionen bygger bl.a. på promemorian Ett förtydligt brottsförebyggande ansvar för socialnämnden (S2023/03181) som tagits fram inom Socialdepartementet.

I propositionen föreslås att det ska tydliggöras i den nya socialtjänstlagen att socialnämnden ska arbeta för att förebygga och motverka brottslighet. Det föreslås också att det ska tydliggöras i den nya socialtjänstlagen att socialnämnden särskilt ska arbeta för att ta initiativ till att förebygga och motverka brottslighet bland barn och unga. Det brottsförebyggande arbetet är brett och omfattar allt ifrån att förebygga ungdomsbrottslighet till våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Förslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2025.

I budgetpropositionen för 2025 föreslog regeringen att kommunerna ska få 30 miljoner kronor för 2025 för brottsförebyggande bestämmelser i den nya socialtjänstlagen (prop. 2024/25:1 utg.omr. 25 s. 25). Finansutskottet tillstyrkte i december 2024 regeringens förslag om anslag för 2025 inom utgiftsområde 25 (bet. 2024/25:FiU3). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2024/25:121).

Uppdrag om ökad upptäckt av våld m.m. 2022–2024

Som nämnts ovan gav regeringen i juni 2022 Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Jämställdhetsmyndigheten, Migrationsverket och Socialstyrelsen i uppdrag att verka för förbättrad upptäckt av våld, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck (A2022/00842 och A2023/00509). De fem myndigheterna ska bl.a. utveckla samverkan om

- rutiner och metoder för upptäckt av våldsutsatthet och våldsutövande samt hänvisning till rätt instans
- förstärkt stöd till relevant personal med klientkontakter
- att stödja ledning och styrning för att arbetet med ökad upptäckt av våld ska kunna göras uthålligt över tid och implementeras i myndigheternas ordinarie verksamheter.

Jämställdhetsmyndigheten ska slutredovisa uppdraget till Regeringskansliet senast den 31 mars 2025. När uppdraget har avslutats ska myndigheterna ha genomfört arbetet i sina ordinarie verksamheter.

Ökad kunskap om barn och unga i riskzonen för att begå brott

Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) har redovisat ett uppdrag om nationella kunskapssammanställningar om metoder och insatser för att förebygga ungdomskriminalitet i de nordiska länderna (S2022/04810). Utifrån skillnader och likheter mellan de nordiska länderna

har SBU identifierat ett antal områden för nordiskt erfarenhetsutbyte kring nationell kunskapsstyrning för barn och unga som riskerar att bli kriminella.

Uppdrag om risker för kriminalitet och skydd mot att dras in i kriminalitet

I regleringsbrevet för 2024 fick Barnombudsmannen i uppdrag att kartlägga och beskriva barns och ungas erfarenheter av olika former av våld under uppväxten genom t.ex. intervjuer (S2024/01208). Syftet med uppdraget är att belysa eventuella samband mellan barns och ungas uppväxt- och levnadsförhållanden och risk för att involveras och utnyttjas i kriminalitet. Även sambandet mellan uppväxtvillkor och risken att fortsätta att utsättas för våld eller själv utöva våld ska beaktas. De uppväxtvillkor som avses är t.ex. utsatthet för eller bevitnande av våld i nära relationer, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, försummelse och vanvård. I uppdraget ingår att sammanställa befintlig kunskap på området. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 1 mars 2025.

Vidare fick Barnombudsmannen i sitt regleringsbrev i uppdrag att fortsätta att föra en kontinuerlig dialog med berörda myndigheter om hur barn kan skyddas från att utnyttjas i kriminella aktiviteter. I uppdraget ingår att bidra till ökad kunskap, i synnerhet om könsskillnader inom området. Myndigheten ska särskilt samla in flickors åsikter och erfarenheter om hur de kan skyddas från att påverkas och utnyttjas i kriminella aktiviteter och ta del av internationella och nationella erfarenheter av att förebygga att flickor rekryteras och utnyttjas av kriminella nätverk (S2023/02468). Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2025 till Regeringskansliet.

Delegation för brottsförebyggande åtgärder inom socialtjänstens område

På socialtjänstministerens uppdrag har det vid Socialdepartementet inrättats en delegation för brottsförebyggande åtgärder inom socialtjänstens område (S2023/02342). Delegationen har i uppdrag att utreda vissa brottsförebyggande frågor som faller under socialtjänstens ansvar med målet att förhindra att unga dras in i kriminalitet. I delegationens uppgifter ingår bl.a. att lämna förslag på s.k. förstärkningsteam. Förstärkningsteamerna ska ge stöd till socialtjänstens organisation med fokus på verksamhet för barn och unga på platser där kriminalitet och våld eskalerat eller där socialtjänsten är hårt ansträngd. Delegationen ska senast den 1 juni 2025 lämna en skriftlig redovisning till Regeringskansliet om förstärkningsteamerna.

Delegationen ska också utreda hur samverkan mellan socialtjänsten och barn- och ungdomspsykiatrien kan stärkas i brottsförebyggande syfte (S2024/01389). Bakgrunden är att forskning och rapporter visar att utsatthet för våld och psykisk ohälsa bland barn och unga är riskfaktorer för att hamna i kriminalitet. Uppdraget ska redovisas senast den 15 december 2025.

Delegationen ska även senast den 15 december 2025 lämna in en skriftlig slutredovisning om delegationens samlade arbete. Slutredovisningen ska innehålla en sammanställning av delegationens observationer och rekommendationer inom ramen för socialtjänstens brottsförebyggande arbete.

Nationell samordning och kunskapsutveckling för återfallsförebyggande arbete med våldsutövare

Socialstyrelsen fick 2023 i uppdrag av regeringen att utveckla en permanent nationell samordning av kunskapsutveckling för återfallsförebyggande arbete med våldsutövare (S2023/03257). Många aktörer bidrar i arbetet, däribland Jämställdhetsmyndigheten, Kriminalvården, länsstyrelserna och Polismyndigheten.

Socialstyrelsen har även i uppdrag att driva Välj att sluta, en nationell telefonlinje för icke frihetsberövade personer som har utövat eller riskerar att utöva våld mot närstående samt för yrkesverksamma som arbetar med dessa personer (A2024/00279).

Stöd till yrkesverksamma i återfallsförebyggande arbete med våldsutövare 2023–2028

Enligt regleringsbrevet för länsstyrelserna för 2023 har länsstyrelserna i uppdrag att ge stöd till yrkesverksamma som arbetar för att personer som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende (Fi2023/02050). Länsstyrelserna ska bl.a. bistå kommuner med kompetenshöjande insatser och verka för att det finns likvärdigt återfallsförebyggande arbete med våldsutövare i hela landet.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 30 april 2028.

Behandlingsprogrammet Predov

Kriminalvården har under perioden för den nuvarande nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor haft regeringens uppdrag att utveckla myndighetens arbete med att förebygga återfall i våldsbrott mot närstående och hedersrelaterade brott. Kriminalvården har bl.a. tagit fram behandlingsprogrammet Predov (preventing domestic violence) som vänder sig till personer som utsätter närstående för våld.

För att möjliggöra en bredare användning av Predov och för att kunna utvärdera behandlingsprogrammet fick Kriminalvården 2023 i uppdrag att stödja ett urval av kommuner i arbetet med att införa och använda Predov (A2023/01448). Socialstyrelsen ska bistå Kriminalvården med visst stöd och även genomföra en vetenskaplig uppföljning av resultat och utfall av programmet i kommunerna. Myndigheterna ska slutredovisa sina uppdrag till Regeringskansliet senast den 15 december 2028.

Förslag för att förstärka föräldraansvaret och socialtjänstens förebyggande arbete

Som nämnts ovan har en utredare som har bistått Socialdepartementet lämnat ett förslag i en departementspromemoria om en ny lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas (Ds 2024:30). Den nya lagen är tänkt att komplettera socialtjänstlagen för att stärka föräldraansvaret och ge nya verktyg till socialtjänsten. I departementspromemorian föreslås att socialnämnden under vissa förutsättningar ska få besluta om insatser till vårdnadshavare i öppna former när samtycke saknas. Ett beslut om insatser ska enligt förslaget kunna förenas med skyldigheter för vårdnadshavaren, t.ex. att delta i föräldramöten på barnets skola, men också med vite. Det föreslås också att socialnämnden ska kunna besluta att barn och unga ska delta i insatser i öppna former när samtycke saknas, tidigare och i fler fall än i dag. Enligt utredningens förslag ska socialnämnden kunna besluta att det barn eller den ungdom som deltar i en insats ska kunna omfattas av skyldigheter när det gäller skolgång, fritidsaktiviteter, praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet, skyldighet att vara nykter och drogfri och skyldighet att under vissa tider vara hemma. Socialnämnden ska i vissa fall även kunna besluta om drogtest och om elektronisk övervakning, fotboja, om barnet har fyllt 15 år.

Promemorian är för närvarande ute på remiss och remisstiden går ut den 17 mars 2025.

I budgetpropositionen för 2025 föreslog regeringen att kommunerna får 31 miljoner kronor för 2025 för fler verktyg för socialtjänsten för att stärka skyddet för barn (prop. 2024/25:1 utg.omr. 25 s. 25). Finansutskottet tillstyrkte i december 2024 regeringens förslag om anslag för 2025 inom utgiftsområde 25 (bet. 2024/25:FiU3). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2024/25:121).

Stärkt barnrättsperspektiv i LVU och en översyn av grunderna för vård

Det har även tidigare nämnts att regeringen i november 2023 beslutade om en utredning om att föreslå åtgärder för att stärka barnrättsperspektivet vid vård enligt LVU (dir. 2023:160). I uppdraget ingår bl.a. att se över grunderna för vård enligt LVU och att se över förbättringar av möjligheterna att besluta om och verkställa omhändertaganden. Utredaren ska bl.a.

- analysera och ta ställning till om rekvisitet annat socialt nedbrytande beteende ska ändras för att inkludera fler beteenden eller om det ska införas fler rekvisit för att tydligare skilja mellan riskbeteenden av olika karaktär
- analysera och ta ställning till behovet av att utöka möjligheterna att omhänderta barn och unga som växer upp i hem med hedersrelaterat förtryck eller hem med en nära koppling till organiserad brottslighet eller annan allvarlig kriminalitet och oavsett ställningstagande lämna förslag i denna fråga

- analysera och ta ställning till behovet av ökad sakkunskap i ärenden och mål om vård enligt LVU.

Genom ett beslut i november 2024 förlängde regeringen utredningstiden, och uppdraget ska nu slutredovisas senast den 30 januari 2026 (dir. 2024:114). Ett delbetänkande som avser uppdraget om en översyn av grunderna för vård enligt LVU i de ursprungliga direktiven ska dock lämnas senast den 10 april 2025.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om våldsutövare

Motionsyrkanden om våldsutövare behandlades senast i betänkande 2023/24:SoU19. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag till riksdagsbeslut (prot. 2023/24:130).

Tillkännagivande om samarbete mellan vården, elevhälsan och socialtjänsten

Utskottet föreslog i betänkande 2020/21:SoU24 Socialtjänst- och barnfrågor ett tillkännagivande till regeringen om samarbete mellan vården, elevhälsan och socialtjänsten. Utskottet anförde följande (s. 71 res. S, V, MP):

Utskottet konstaterar att Utredningen om en sammanhållen god och nära vård för barn och unga lämnar vissa förslag på området samarbete och välkomnar dessa. Utskottet anser emellertid att frågan om samarbete kring placerade barn och unga som behöver mycket hjälp under lång tid behöver belysas ytterligare. Hinder som i dag försvårar sådana samarbeten och informationsutbyten måste ses över till förmån för lagstiftning och riktlinjer som främjar samverkan. Utskottet föreslår därför att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om samarbete mellan vården, elevhälsan och socialtjänsten och tillkännager detta för regeringen. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna [...].

Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2020/21:368).

I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 9 s. 138) redovisade regeringen att tillkännagivandet var slutbehandlat och angav följande:

Regeringen har genomfört flera åtgärder som svarar mot tillkännagivandet, t.ex. har Socialstyrelsen och Statens skolverk haft i uppdrag att genomföra ett utvecklingsarbete för tidiga och samordnade insatser för barn och unga (U2017/01236, U2020/00363, U2023/01937). Uppdraget slutredovisades den 18 december 2023. Socialstyrelsen har också i uppdrag att genomföra utvecklingsinsatser för att stärka förutsättningarna för att placerade barn och unga ska få tillgång till en god hälso- och sjukvård och en obruten skolgång (S2020/07505, S2023/03257). Uppdraget ska slutredovisas senast den 30 april 2027. Vidare har Socialstyrelsen och Statens skolverk, tillsammans med flera andra berörda myndigheter, fått i uppdrag att ta fram ett nationellt hälsoprogram för barn och unga (S2023/02379). Uppdraget ska slutredovisas den 31 oktober 2026.

Regeringen har också gett en särskild utredare i uppdrag att se över och föreslå åtgärder för hur kvaliteten i vården kan öka när barn och unga

placeras i familjehem, jourhem, stödboende och hem för vård eller boende med mera. I uppdraget ingick att analysera vad som krävs för att placerade barn och unga ska få en väl fungerande skolgång. Utredningens förslag har remissbehandlats och bereds nu i Regeringskansliet (SOU 2023:66). Därutöver har regeringen tillsatt en nationell samordnare för den sociala barn- och ungdomsvården (S2023/03211). I samordnarens uppdrag ingår bl.a. att sprida goda exempel om effektiva metoder och arbetsätt för en god vård i hela vårdkedjan. Regeringen har även beslutat att en särskild utredare ska analysera och föreslå hur elevhälsan kan stärkas i syfte att bättre tillgodose elevernas behov. I uppdraget ingår även att analysera och föreslå hur samverkan mellan elevhälsan, skolan i övrigt, hälso- och sjukvården och socialtjänsten kan förbättras (dir. 2024:30). Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är tillgodosett och slutbehandlat.

Utskottet hade inte något att invända mot detta vid behandlingen av tillkännagivandet i betänkande 2024/25:SoU1 (s. 29).

Utskottets ställningstagande

Det pågår för närvarande ett omfattande arbete för att förebygga våld och brott. Utskottet vill i detta sammanhang särskilt peka på den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, det nationella våldsförebyggande programmet och åtgärdsprogrammet för 2024–2026. Vidare vill utskottet uppmärksamma att regeringen i propositionen om den nya socialtjänstlagen föreslår att socialnämndens brottsförebyggande ansvar ska tydliggöras och att socialnämnden särskilt ska arbeta för att ta initiativ till att förebygga och motverka brottslighet bland barn och unga. För att utreda vissa brottsförebyggande frågor som faller inom socialtjänstens ansvar har det vid Socialdepartementet inrättats en delegation för brottsförebyggande åtgärder. I delegationens uppgifter ingår bl.a. att lämna förslag på s.k. förstärkningsteam.

Med hänvisning till det omfattande arbete som redan pågår föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 2024/25:543 (S), 2024/25:1925 (V) yrkande 6 och 2024/25:3157 (C) yrkande 19.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Utskottets ställningstagande

De motionsyrkanden som finns upptagna i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden, se bl.a. betänkandena 2022/23:SoU18, 2023/24:SoU6 och 2023/24:SoU19. Utskottet

avstyrker därför dessa motionsyrkanden. Tidigare ståndpunkter framgår av de nämnda betänkandena.

Reservationer

1. Våld i nära relationer, punkt 1 (S)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Yasmine Bladelius (S), Mikael Dahlqvist (S), Anna Vikström (S) och Gustaf Lantz (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 4 och
2024/25:3157 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 11 och
avslår motionerna
2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 5 och 7 samt
2024/25:3163 av Helena Gellerman (L).

Ställningstagande

I rapporten Socialstyrelsens utredningar av vissa skador och dödsfall 2022–2023 har Socialstyrelsen identifierat ett 30-tal brister i samhällets skyddsnät för att förhindra att barn och vuxna utsätts för dödligt våld eller försök till dödligt våld. I rapporten lämnar myndigheten även förslag på åtgärder för att förebygga att barn far illa och att vuxna utsätts för våld av närstående. Vi anser att regeringen bör återkomma med förslag utifrån Socialstyrelsens rapport.

Vi ser vidare ett behov av ett samordnat stöd för att kvinnor ska kunna lämna en våldsamt relation. Enligt vår mening bör regeringen därför utreda hur staten kan stödja och samordna kommunernas insatser i arbetet mot våld i nära relationer.

2. Våld i nära relationer, punkt 1 (V, MP)

av Nils Seye Larsen (MP) och Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 4, 5 och 7 samt

avslår motionerna

2024/25:3157 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 11 och

2024/25:3163 av Helena Gellerman (L).

Ställningstagande

I rapporten Socialstyrelsens utredningar av vissa skador och dödsfall 2022–2023 har Socialstyrelsen identifierat ett 30-tal brister i samhällets skydds nät för att förhindra att barn och vuxna utsätts för dödligt våld eller försök till dödligt våld. I rapporten lämnar myndigheten även förslag på åtgärder för att förebygga att barn far illa och att vuxna utsätts för våld av närstående. Vi anser att regeringen bör återkomma med förslag utifrån Socialstyrelsens rapport.

Varje dödsfallsutredning bör enligt vår uppfattning även kopplas direkt till en konkret åtgärdsplan i syfte att förhindra att fler kvinnor dödas. Regeringen bör vidta åtgärder för att en haverikommission ska inrättas direkt efter att en kvinna mördats och varje dödsfallsutredning bör följas av en konkret åtgärdsplan.

Psykisk misshandel är en vanlig del av mäns våldsutövande mot kvinnor. Psykiskt våld kan leda till stress som ger allvarliga konsekvenser för den fysiska hälsan och det psykiska välmåendet en lång tid efter det att misshandeln har upphört. Det är viktigt att få ökad kunskap om det psykiska våldets utbredning, mekanismer och följdverkningar för att kunna identifiera våldet och ge rätt stödinsatser till utsatta. Vi anser därför att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att kartlägga det psykiska våldet och ta fram förslag på åtgärder.

3. Våld i nära relationer, punkt 1 (C)

av Christofer Bergenblock (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3157 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 11 och

avslår motionerna

2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 4, 5 och 7 samt

2024/25:3163 av Helena Gellerman (L).

Ställningstagande

Det finns ett stort behov av ett samordnat stöd för att kvinnor ska kunna lämna en våldsamt relation. Enligt min mening bör regeringen därför utreda hur staten

kan stödja och samordna kommunernas insatser i arbetet mot våld i nära relationer.

4. Orosanmälningar, punkt 2 (SD)

av Carina Ståhl Herrstedt (SD), Carita Boulwén (SD), Leonid Yurkovskiy (SD) och Mona Olin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1366 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 20 och avslår motion

2024/25:1105 av Helena Storckenfeldt (M).

Ställningstagande

Det är svårt att bekämpa relationsvåld. Enligt vår mening behöver tillgången till information om missförhållanden öka för att samhället ska kunna förebygga relationsvåldet. För att öka tillgången till information anser vi att regeringen bör utvidga lagkravet på orosanmälningar till att omfatta också vuxna som utsätts för våld inom en relation.

5. Våld mot barn, unga och särskilt sårbara och utsatta personer, punkt 3 (V)

av Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 21, 23, 25, 26, 31 och 32.

Ställningstagande

Mer än hälften av alla personer med funktionsnedsättning har någon gång utsatts för sexuella övergrepp. Mot bakgrund av den förhöjda risken för våld mot kvinnor med funktionsnedsättning anser jag att regeringen bör tillsätta en särskild utredning om våld mot kvinnor med funktionsnedsättning i syfte att öka kunskapen, förbättra upptäckten samt ta fram förslag på åtgärder.

Socialstyrelsen har tidigare bedömt att stöd och insatser till våldsutsatta kvinnor som har problem med missbruk och beroende behöver utvecklas. I rapporten *Vård efter behov? Om vård och omsorgsinsatser till flickor och kvinnor med skadligt bruk och beroende från 2024* lyfter Socialstyrelsen fram sex områden med förslag på anpassningar och åtgärder för att bättre kunna möta flickors och kvinnors behov. Regeringen bör återkomma med förslag utifrån Socialstyrelsens rapport.

Regeringen bör även arbeta för att missbrukande kvinnor som är utsatta för våld ska erbjudas vård och behandling i könsuppdelade grupper.

Kvinnor som lever gömda i Sverige utan uppehållstillstånd är en grupp som är särskilt utsatt för våld. Regeringen bör därför ge Socialstyrelsen i uppdrag att sammanställa läget för papperslösa kvinnors våldsutsatthet.

Vi vet att de som utsätts för våld i många fall kommer att utsätta andra för våld. Ett våldsamt beteende som ung riskerar att fortsätta att utvecklas med åldern. Enligt min mening behöver därför särskilda åtgärder vidtas för att motverka våld i ungas parrelationer. Jag anser att regeringen omgående bör tillföra resurser för att en nationell stöd- och kunskapsplattform ska finnas för unga. Vidare anser jag att regeringen bör ge kommunerna i uppdrag att snarast inrätta insatser för att upptäcka, minska och förhindra våld i ungas parrelationer.

6. Våld mot barn, unga och särskilt sårbara och utsatta personer, punkt 3 (MP)

av Nils Seye Larsen (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 21 och 23 samt avslår motion

2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 25, 26, 31 och 32.

Ställningstagande

Mer än hälften av alla personer med funktionsnedsättning har någon gång utsatts för sexuella övergrepp. Mot bakgrund av den förhöjda risken för våld mot kvinnor med funktionsnedsättning anser jag att regeringen bör tillsätta en särskild utredning om våld mot kvinnor med funktionsnedsättning i syfte att öka kunskapen, förbättra upptäckten samt ta fram förslag på åtgärder.

Socialstyrelsen har tidigare bedömt att stöd och insatser till våldsutsatta kvinnor som har problem med missbruk och beroende behöver utvecklas. I

rapporten Vård efter behov? Om vård och omsorgsinsatser till flickor och kvinnor med skadligt bruk och beroende från 2024 lyfter Socialstyrelsen fram sex områden med förslag på anpassningar och åtgärder för att bättre kunna möta flickors och kvinnors behov. Regeringen bör återkomma med förslag utifrån Socialstyrelsens rapport.

7. Prostitution och sexuell utsatthet, punkt 4 (S)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Yasmine Bladelius (S), Mikael Dahlqvist (S), Anna Vikström (S) och Gustaf Lantz (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 33,

2024/25:2340 av Ida Ekeröth Clausson och Karin Sundin (båda S) yrkande 2 och

2024/25:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 46 och avslår motion

2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 35.

Ställningstagande

Det är angeläget att personer som vill lämna prostitution ges möjlighet att göra det och att de får ett likvärdigt bemötande och en likvärdig behandling i hela landet. Vi ser därför positivt på utredningsförslaget om ett exitprogram för personer som vill lämna prostitution. Vi anser därför att regeringen bör återkomma med förslag utifrån utredningens betänkande Ut ur utsatthet (SOU 2023:97).

Trots en framgångsrik sexköpslagstiftning finns det fortfarande stora utmaningar på området. En oroande utveckling är att andelen unga sexköpare ökar. Regeringen bör därför utreda en obligatorisk orosanmälan till socialtjänsten vid sexköp om köparen har minderåriga barn.

Barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering blir ofta föremål för omhändertagande med placering på låst institution, t.ex. Sis-placering. Detta är ofta en kontraproduktiv åtgärd och det är också stötande att barn som blivit utsatta för brott behandlas på samma sätt som barn som begått allvarlig brottslighet. Regeringen bör därför ge Socialstyrelsen i uppdrag att se över de insatser som ges till personer som är offer för prostitution eller utsätts för kommersiell sexuell exploatering samt ge Socialstyrelsen i uppdrag att uppdatera föreskrifter och kunskapsmaterial i syfte att ge ett bättre och mer utvecklat stöd.

8. Prostitution och sexuell utsatthet, punkt 4 (V)

av Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 33 och 35 samt

avslår motionerna

2024/25:2340 av Ida Ekeroth Clausson och Karin Sundin (båda S) yrkande 2 och

2024/25:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 46.

Ställningstagande

Det är angeläget att personer som vill lämna prostitution ges möjlighet att göra det och att de får ett likvärdigt bemötande och en likvärdig behandling i hela landet. Jag ser därför positivt på utredningsförslaget om ett exitprogram för personer som vill lämna prostitution. Jag anser därför att regeringen bör återkomma med förslag utifrån utredningens betänkande Ut ur utsatthet (SOU 2023:97).

Regeringen bör vidare särskilt ge kommunerna i uppdrag att utveckla sociala stödinsatser för personer som befinner sig i sexuell utsatthet och prostitution.

9. Prostitution och sexuell utsatthet, punkt 4 (C)

av Christofer Bergenblock (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 33 och

2024/25:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 46 och

avslår motionerna

2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 35 och

2024/25:2340 av Ida Ekeroth Clausson och Karin Sundin (båda S) yrkande 2.

Ställningstagande

Det är angeläget att personer som vill lämna prostitution ges möjlighet att göra det och att de får ett likvärdigt bemötande och en likvärdig behandling i hela landet. Jag ser därför positivt på utredningsförslaget om ett exitprogram för personer som vill lämna prostitution. Jag anser därför att regeringen bör återkomma med förslag utifrån utredningens betänkande Ut ur utsatthet (SOU 2023:97).

Barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering blir ofta föremål för omhändertagande med placering på låst institution, t.ex. Sis-placering. Detta är ofta en kontraproduktiv åtgärd och det är också stötande att barn som blivit utsatta för brott behandlas på samma sätt som barn som begått allvarlig brottslighet. Regeringen bör därför ge Socialstyrelsen i uppdrag att se över de insatser som ges till personer som är offer för prostitution eller utsätts för kommersiell sexuell exploatering samt ge Socialstyrelsen i uppdrag att uppdatera föreskrifter och kunskapsmaterial i syfte att ge ett bättre och mer utvecklat stöd.

10. Prostitution och sexuell utsatthet, punkt 4 (MP)

av Nils Seye Larsen (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 33 och
avslår motionerna

2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 35,

2024/25:2340 av Ida Ekeröth Clausson och Karin Sundin (båda S) yrkande 2
och

2024/25:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 46.

Ställningstagande

Det är angeläget att personer som vill lämna prostitution ges möjlighet att göra det och att de får ett likvärdigt bemötande och en likvärdig behandling i hela landet. Jag ser därför positivt på utredningsförslaget om ett exitprogram för personer som vill lämna prostitution. Jag anser därför att regeringen bör återkomma med förslag utifrån utredningens betänkande Ut ur utsatthet (SOU 2023:97).

11. Utreseförbud, punkt 5 (S)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Yasmine Bladelius (S), Mikael Dahlqvist (S), Anna Vikström (S) och Gustaf Lantz (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:1634 av Lawen Redar (S) och
avslår motionerna
2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 16 och
2024/25:3157 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 36.

Ställningstagande

Riksdagen fattade våren 2024 beslut om ett utvidgat utreseförbud för barn. Det är bra för att motverka olika former av hedersrelaterade bortföranden. Enligt vår mening bör bestämmelserna om utreseförbud dock ändras så att de explicit anger könsstypning, bestraffnings- och uppfostringsresor, omvändelseförsök av hbtqi-personer och bortföranden som sker i syfte att genomföra oskuldkontroller, oskuldsintyg eller oskuldsoperationer. Åldersgränsen för utreseförbud bör även höjas från 18 år till 20 år.

12. Utreseförbud, punkt 5 (V, MP)

av Nils Seye Larsen (MP) och Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 16 och
avslår motionerna
2024/25:1634 av Lawen Redar (S) och
2024/25:3157 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 36.

Ställningstagande

Det utreseförbud som finns i den svenska lagstiftningen syftar till att skydda barn från att föras utomlands för att t.ex. ingå äktenskap eller utsätts för könsstympning. Yrkesverksamma har dock lyft att det råder en otydlighet för berörda myndigheter hur de ska agera när det finns risk för unga personer att giftas bort. Regeringen bör därför enligt vår uppfattning ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram tydliga riktlinjer för hur svenska myndigheter ska agera när unga riskerar att giftas bort utanför landets gränser.

13. Utreseförbud, punkt 5 (C)

av Christofer Bergenblock (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3157 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 36 och avslår motionerna

2024/25:1634 av Lawen Redar (S) och

2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 16.

Ställningstagande

Trots att ett utreseförbud infördes 2020 förekommer det fortfarande att barn olovligen förs utomlands. Jag anser att barn som kommer hem måste få ett bättre stöd än i dag. De måste få ett adekvat stöd och de bör inte låsas in på institution. Om barnet behöver placeras utanför hemmet är det viktigt att barnet placeras i ett boende där det får både skydd och vid behov behandling. Jag anser därför att regeringen bör arbeta för att förbättra mottagandet av barn som kommer hem till Sverige efter att ha varit olovligen bortförda ur landet.

14. Övriga frågor om hedersrelaterat våld och förtryck, punkt 6 (SD)

av Carina Ståhl Herrstedt (SD), Carita Boulwén (SD), Leonid Yurkovskiy (SD) och Mona Olin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1366 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 21,
2024/25:1389 av Mikael Eskilanderesson m.fl. (SD) yrkande 4 och
2024/25:1413 av Sara Gille m.fl. (SD) yrkandena 16 och 19.

Ställningstagande

Vi anser att samhället behöver stå bättre rustat för att bekämpa hedersrelaterat förtryck. Mot den bakgrunden anser vi att regeringen bör se till att hedersförtryck av alla slag mot barn ska föranleda en orosanmälan. Vi vill också att det införs en ny form av föräldrautbildning som fokuserar på föräldraansvar, svensk lag såsom föräldrabalken, demokratiska principer och jämlikhetsprinciper, barns rättigheter och människans frihet. Regeringen bör enligt vår mening utreda införandet av en kravställande föräldrautbildning i de fall risker finns för att barn utsätts för hedersförtryck. Slutligen anser vi också att regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram nationella riktlinjer för att säkerställa att relevanta förvaltningar på lokal nivå besitter rätt kunskap för att hantera hedersrelaterat våld och förtryck.

15. Skyddat boende, punkt 7 (C, MP)

av Christofer Bergenblock (C) och Nils Seye Larsen (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3157 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 6 och
avslår motion
2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 8, 9, 12, 14, 15, 22 och 24.

Ställningstagande

Skyddat boende har nu reglerats i lag, med bl.a. tillståndsplikt och kvalitetskrav. Det är av största vikt att den nya lagstiftningens intentioner fullföljs och genomförs. Enligt vår mening bör regeringen kontinuerligt följa upp den nya lagstiftningen för att säkerställa att våldsutsatta kvinnor även i fortsättningen vågar och har förutsättningar att söka det stöd och den hjälp de har rätt till.

16. Skyddat boende, punkt 7 (V)

av Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 8, 9, 12, 14, 15, 22 och 24 samt

avslår motion

2024/25:3157 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 6.

Ställningstagande

Kvinnojurer och socialarbetare vittnar om att behoven är stora men att resurserna är små. Det tycks ha skett en förskjutning mot att endast de kvinnor som är utsatta för allvarligt och grovt våld beviljas hjälp och stöd. Jag anser att regeringen bör tillföra resurser i syfte att anställa fler socialsekreterare i varje kommun för att stärka socialtjänstens arbete mot mäns våld mot kvinnor och för att fler kvinnor som söker hjälp faktiskt ska beviljas skyddat boende.

Enligt min uppfattning är det viktigt att skydda och bibehålla starka, fristående kvinnojurer. Jourernas viktiga arbete med utsatta kvinnor och deras barn ska inte bedrivas som en affärsverksamhet. I Danmark finns en modell med s.k. placeringsspeng. Modellen innebär att staten betalar hälften av kostnaden för en placering på ett skyddat boende och hemkommunen betalar resten. I den modellen är det kvinnojourerna som avgör om en placering på ett skyddat boende behövs och hur länge den behövs. Jag anser att regeringen bör undersöka möjligheterna att införa en placeringsspeng för skyddat boende enligt dansk modell.

Den lagändring som riksdagen beslutade om våren 2024 och som bl.a. innebär att fristående aktörer som vill driva skyddat boende måste ansöka om tillstånd för verksamheten innebär en stor förändring för de verksamheter som drivit skyddade boenden under en längre tid. Det har redan visat sig att jurer tvingats lägga ned till följd av kraven och en ekonomi som inte går ihop. Regeringen bör därför utvärdera hur den nya lagstiftningen påverkar jourernas verksamhet och ekonomiska förutsättningar, och särskilt utvecklingen av vinstdrivande respektive icke vinstdrivande aktörer inom skyddade boenden.

Många kvinnojurer tar inte emot placeringar av kvinnor som är anhöriga till kriminella personer, på grund av hotbilden och att andra boende och personal riskerar att drabbas. Dessa kvinnor lämnas ofta utan hjälp. Jag anser därför att regeringen bör tillföra resurser för att inrätta ett nationellt skyddat boende för kvinnor som är våldsutsatta av gängkriminella.

Kommunerna kan sällan erbjuda våldsutsatta kvinnor ett lämpligt boende på grund av den generella bristen på bostäder. Enligt Socialstyrelsens kartläggning (2020) är det många skyddade boenden som beskriver att kvinnor och barn bor kvar länge på det skyddade boendet på grund av att det är svårt att hitta en ny permanent bostad. Enligt min mening bör regeringen öka stödet till kommunerna för att de ska kunna erbjuda stabilt boende till våldsutsatta kvinnor efter placering på skyddat boende.

Av den nyssnämnda kartläggningen av Socialstyrelsen från 2020 framgår även att det finns brister i tillgången till bostäder som är anpassade för personer med funktionsnedsättning. Därför bör regeringen avsätta riktade medel för anpassning av lokaler i syfte att öka tillgängligheten för våldsutsatta personer med funktionsnedsättning.

Flertalet skyddade boenden uppger vidare att de har svårt att ta emot personer med psykisk ohälsa eller ett aktivt missbruk. Jag anser att regeringen bör återkomma med ett handlingsprogram för inrättande av resursjourer som har kompetens att ta emot kvinnor med beroendetillstånd respektive kvinnor med psykisk ohälsa.

17. Kvinnojourernas verksamhet, punkt 8 (S)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Yasmine Bladelius (S), Mikael Dahlqvist (S), Anna Vikström (S) och Gustaf Lantz (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1698 av Azra Muranovic m.fl. (S) yrkandena 2 och 3 samt avslår motionerna

2024/25:1414 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 4 i denna del och 2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 11 och 13.

Ställningstagande

Den 1 april 2024 trädde nya regler om skyddade boenden i kraft. De nya bestämmelserna innebär bl.a. att alla privata aktörer måste ansöka om tillstånd för att få driva ett skyddat boende. Det är en positiv utveckling som får bort oseriösa aktörer men den nuvarande lagstiftningen riskerar också att marginalisera de mindre, ideellt drivna kvinnojourerna genom att fokusera på större institutioner och kommunala boenden. Vi anser därför att regeringen bör medverka till att utveckla kvinnojourernas verksamhet och arbete och att utarbeta riktlinjer för samarbete mellan kommunerna och kvinnojourerna som tydligt beskriver vilken typ av stöd som ska erbjudas.

18. Kvinnojourernas verksamhet, punkt 8 (SD)

av Carina Ståhl Herrstedt (SD), Carita Boulwén (SD), Leonid Yurkovskiy (SD) och Mona Olin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1414 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 4 i denna del och avslår motionerna

2024/25:1698 av Azra Muranovic m.fl. (S) yrkandena 2 och 3 samt

2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 11 och 13.

Ställningstagande

Landets kvinnojourer spelar en central och viktig roll i arbetet mot våld i nära relationer genom att erbjuda skydd, stöd och rådgivning till den som utsatts för våld. Kvinnojourerna står dock inför betydande utmaningar, inte minst när det gäller deras ekonomiska förutsättningar. Det behövs därför en stabil och långsiktig finansiering av kvinnojourernas verksamhet och det behövs en tydlig och enhetlig återrapporteringsplikt för att säkerställa att medel som tilldelas används på rätt sätt.

19. Kvinnojourernas verksamhet, punkt 8 (V)

av Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 11 och 13 samt avslår motionerna

2024/25:1414 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 4 i denna del och

2024/25:1698 av Azra Muranovic m.fl. (S) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Antalet privat drivna skyddade boenden har ökat sedan 2012 och enligt Nationellt centrum för kvinnofrid uppskattas att omkring hälften av boendena drivs ideellt. Att en kommun väljer att konkurrensutsätta skyddade boenden är ett ideologiskt beslut som får konsekvenser för arbetet med mäns våld mot kvinnor. Det finns utrymme enligt gällande lagstiftning att ingå avtal med kvinnojourer utan att det innebär ett offentligt kontrakt enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling eller upphandlingsdirektivet. Men många kommuner är oroliga för att göra fel och använder sig inte av de möjliga alternativen. Enligt min mening bör regeringen därför ta initiativ till att öka informationen till kommunerna om alternativa vägar för finansiering utan upphandlingsprocess i konkurrens med privata aktörer.

Under covid-19-pandemin väcktes idén om en mobil jour, och en sådan kvinnojour drivs t.ex. av organisation Freezonen. För den som saknar tillgång till bil eller pengar till en bussbiljett kan en mobil jour vara en förutsättning för att få stöd. Jag anser att regeringen bör ta initiativ till att det ska finnas kvinnojourer i alla kommuner samt en mobil jour i varje län.

20. Våldsutövare, punkt 9 (C, MP)

av Christofer Bergenblock (C) och Nils Seye Larsen (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3157 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 19 och
avslår motionerna

2024/25:543 av Anna Wallentheim (S) och

2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 6.

Ställningstagande

Att så många av de som utsätts för dödligt våld i en nära relation har varit i kontakt med myndigheterna före det dödliga våldet ger en tydlig fingervisning om att de inte har fått den hjälp som de har behövt. Enligt vår uppfattning bör regeringen tillsätta en utredning i syfte att arbeta fram metoder och stöd så att myndigheter tidigt ska kunna fånga upp personer med riskfaktorer för att utveckla ett våldsamt beteende.

21. Våldsutövare, punkt 9 (V)

av Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 6 och
avslår motionerna

2024/25:543 av Anna Wallentheim (S) och

2024/25:3157 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 19.

Ställningstagande

Många av de män som har misshandlat kvinnor till döds har varit i kontakt med psykiatri eller socialtjänsten innan det dödliga våldet men har ändå inte uppmärksamats. Enligt min mening bör regeringen ge lämplig myndighet i uppdrag att utveckla arbetet med att inom hälso- och sjukvård, socialtjänst, ungdomsmottagningar och elevhälsa göra riskbedömningar för att hitta de våldsamma männen innan kvinnor dödas.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2024/25

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten att säkerställa att konsumentvägledarna och budget- och skuldrådgivarna har kompetens om ekonomiskt våld, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:421 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om effektiva skydd för barn och unga mot hedersrelaterat våld och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ökad möjlighet till utreseförbud vid risk för att resan syftar till tvångsgifte eller könsstympning och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:543 av Anna Wallentheim (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kunskapshöjande insatser hos Socialstyrelsen kring frågor rörande barn och unga som utför våld mot djur, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:854 av Alexandra Völker och Azadeh Rojhan (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga kommunernas insatser för att hjälpa våldsutsatta personer med eller utan barn att ordna stadigvarande boende efter vistelse i skyddat boende eller annat tillfälligt boende och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:892 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att undersöka möjligheten att skapa långsiktig finansiering för kvinnojourer genom statligt stöd och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1105 av Helena Storckenfeldt (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheter och förutsättningar för socialtjänstlagens anmälningsplikt att också omfatta gravida kvinnor med ofödda barn och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1122 av Marléne Lund Kopparklint (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att utarbeta likvärdiga riktlinjer för barn som lever i skyddat boende, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:1185 av Niels Paarup-Petersen (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvidga utreseförbudet så att det omfattar alla hedersrelaterade bortföranden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra implementering och hantering av utreseförbudet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda samtliga syskons behov av stöd och skyddsinsatser vid ett utreseförbud och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beslagta alla former av resehandlingar och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nationellt inrapporteringsystem för bortföranden och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stödpaket för hedersutsatta barn, unga och vuxna som återvänder till Sverige efter ett bortförande, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:1265 av Aida Birinxhiku m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att säkerställa en långsiktig finansiering av kvinnojourer i Halland och i övriga landet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1366 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvidga bestämmelserna om orosanmälan till att också omfatta vuxna som utsätts för våld inom en relation, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hedersförtryck av alla slag ska föranleda orosanmälan och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1389 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införande av en kravställande föräldrautbildning i de fall risker föreligger för att barn utsätts för hedersförtryck, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:1413 av Sara Gille m.fl. (SD):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införande av en kravställande föräldrautbildning i de fall risker föreligger för att barn utsätts för hedersförtryck, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uppdra åt Socialstyrelsen att ta fram nationella riktlinjer för att säkerställa att relevanta förvaltningar på lokal nivå besitter rätt kunskap för att hantera hedersrelaterat våld och förtryck (HRV) och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1414 av Michael Rubbestad m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en ”bo kvar”-garanti för barn som tvingas flytta på grund av våld i hemmet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra förutsättningarna för landets kvinnojourer samt införa en tydlig återrapporteringsplikt och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1634 av Lawen Redar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka hedersförtryck genom ett utvidgat utreseförbud och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1698 av Azra Muranovic m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att landets kvinnojourer ska garanteras långsiktig och tillräcklig finansiering som bidrar till att höja kvaliteten i skyddat boende och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att medverka till att utveckla kvinnojourers verksamhet och arbete och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utarbeta riktlinjer för samarbete mellan kommunerna och kvinnojourerna som tydligt beskriver vilken typ av stöd som ska erbjudas och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1850 av Jessica Rodén och Petter Löberg (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram ett nationellt standardiserat vårdförlopp för personer som misshandlats i nära relationer och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1925 av Maj Karlsson m.fl. (V):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till implementering av modellen "En kommun fri från våld" eller liknande modeller som syftar till att förändra destruktiva normer och värderingar och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag utifrån rapporten Socialstyrelsens utredningar av vissa skador och dödsfall 2022–2023 och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att en haverikommission ska inrättas direkt efter att en kvinna mördats och varje dödsfallsutredning följas av en konkret åtgärdsplan och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uppdra åt lämplig myndighet att utveckla arbetet med att inom hälso- och sjukvård, socialtjänst, ungdomsmottagningar och elevhälsa göra riskbedömningar för att hitta de våldsamma männen innan kvinnor dödas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att kartlägga det psykiska våldet och ta fram förslag på åtgärder och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillföra resurser i syfte att anställa fler socialsekreterare i varje kommun för att stärka socialtjänstens arbete mot mäns våld mot kvinnor och för att fler kvinnor som söker hjälp faktiskt ska beviljas skyddat boende och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör undersöka möjligheterna att införa en placeringspeng för skyddat boende enligt dansk modell och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tydliggöra att kvinnojourernas verksamhet inklusive deras skyddade boenden kommer att garanteras långsiktiga, stabila ekonomiska lösningar och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till att öka informationen till kommunerna om alternativa vägar för finansiering utan upphandlingsprocess i konkurrens med privata aktörer och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utvärdera hur den nya lagstiftningen påverkar jourernas verksamhet och ekonomiska förutsättningar, och särskilt utvecklingen av vinstdrivande respektive icke vinstdrivande aktörer inom skyddade boenden, och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till att det ska finnas kvinnojourer i alla kommuner samt en mobil jour i varje län och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillföra resurser för att inrätta ett nationellt skyddat boende för kvinnor som är våldsutsatta av gängkriminella, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utöka stödet till kommunerna för att de ska kunna erbjuda stabilt boende till våldsutsatta kvinnor efter placering på skyddat boende och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram tydliga riktlinjer för hur svenska myndigheter ska agera när unga riskerar att giftas bort utanför landets gränser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en särskild utredning om våld mot kvinnor med funktionsnedsättning i syfte att öka kunskapen, förbättra upptäckten samt ta fram förslag på åtgärder och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör avsätta riktade medel för anpassning av lokaler i syfte att öka tillgängligheten för våldsutsatta personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag utifrån Socialstyrelsens rapport Vård efter behov? Om vård- och omsorgsinsatser till flickor och kvinnor med skadligt bruk och beroende, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett handlingsprogram för inrättande av resursjourer som har kompetens att ta emot kvinnor med beroendetillstånd respektive kvinnor med psykisk ohälsa och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör arbeta för att missbrukande kvinnor som är utsatta för våld ska erbjudas vård och behandling i könsuppdelade grupper och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uppdra åt Socialstyrelsen att sammanställa läget för papperslösa kvinnors våldsutsatthet och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör ändra lagstiftningen så att kvinnors behov

- av skydd mot våld och sexuella övergrepp överordnas utlänningslagen och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör dra tillbaka den lagändring som innebär att en insats i form av skyddat boende eller en omedelbar sådan insats inte ska hindra vissa beslut om avvisning, utvisning, utlämning eller överlämnande och att en insats i form av skyddat boende eller en omedelbar sådan insats ska upphöra att gälla när ett avlägsnandebeslut har verkställts, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen omgående bör tillföra resurser för att en nationell stöd- och kunskapsplattform ska finnas för unga och tillkännager detta för regeringen.
 32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uppdra åt kommunerna att snarast inrätta insatser för att upptäcka, minska och förhindra våld i ungas parrelationer och tillkännager detta för regeringen.
 33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag utifrån betänkandet Ut ur utsatthet (SOU 2023:97) och tillkännager detta för regeringen.
 34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör förtydliga kommunernas ansvar att arbeta för tidig upptäckt av prostitution och människohandel för sexuella ändamål och tillkännager detta för regeringen.
 35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen särskilt bör uppdra åt kommunerna att utveckla sociala stödinsatser för personer som befinner sig i sexuell utsatthet och prostitution, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:2054 av Niels Paarup-Petersen (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att krav på stöd till barn på skyddade boenden bör införas och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2056 av Niels Paarup-Petersen (C):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ett förtydligande av ansvar för avhoppprogram samt statligt stöd till samma arbete i kommunerna och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2062 av Ann-Sofie Alm (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klargöra hur många barn som befinner sig i riskzonen för att utsättas för hederskulturens brott och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheter och förutsättningar att socialtjänsten flaggar varje ärende

och sekretessbelägger identiteten på brottsoffret vid minsta misstanke om hederskultur och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2126 av Sanna Backeskog m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att landets lokala kvinnojourer ska garanteras långsiktig och tillräcklig finansiering och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2340 av Ida Ekeroth Clausson och Karin Sundin (båda S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska utredas om en obligatorisk orosanmälan till socialtjänsten vid sexköp i de fall där köparen har minderåriga barn och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2489 av Sanne Lennström m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett standardiserat vårdförlopp för personer utsatta för våld i nära relation och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2618 av Rasmus Ling m.fl. (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att etablera läns- eller regionövergripande centrum som syftar till att motivera vuxna som begår eller är i riskzon för att begå sexköpsbrott att ändra sitt beteende, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta myndigheternas arbete med att bättre upptäcka våld i nära relationer och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ge lämplig myndighet i uppdrag att sprida kunskap om våld i barns och ungas nära relationer och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ge Socialstyrelsen i uppdrag att kartlägga vilka insatser kommuner erbjuder barn och unga som utsatts för våld i en nära relation, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över inrättandet av fler mansmottagningar och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över brottsoffrens tillgång till adekvata traumabehandlingar och tillkännager detta för regeringen.

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur vården till följd av sexuella övergrepp kan bli kostnadsfri och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ta bort avgiften för skyddade boenden i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett permanent samordningscentrum och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att utredningar som gjorts kring myndigheters rutiner och handläggning av bortförandeärenden följs upp och leder till förbättringar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utfärda utreseförbud i fler fall och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att socialtjänsten aldrig ger information till vårdnadshavare som kan innebära akut risk för att barn utsätts för brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra insatser i regionerna mot hedersrelaterat våld och förtryck och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra insatserna i kommunerna mot hedersrelaterat våld och förtryck och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över inrättandet av resurscentrum i varje län för att utöka tillgången till hjälp för utsatta och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra samverkan mellan myndigheter och säkerställa att resoluta ingripanden sker i ett tidigt skede och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2951 av Martina Johansson m.fl. (C):

46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att se över de insatser som ges till personer som är offer för prostitution eller utsätts för kommersiell sexuell exploatering samt ge Socialstyrelsen i uppdrag att uppdatera föreskrifter och kunskapsmaterial i syfte att ge ett bättre och mer utvecklat stöd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:3022 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

115. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur husdjur bättre kan tas om hand på skyddade boenden och tillkännager detta för regeringen.

116. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en kartläggning av kommunernas insatser för våldsutsatta och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3069 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3072 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att kvinno- och tjejjourer ges möjlighet till en långsiktig och varaktig finansiering och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3073 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om våld i nära relation och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3157 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska inrätta och ge förutsättningar för ett nationellt lämningsprogram och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införande av en lämningspeng, dvs. ett startkapital för att fler ska orka ta sig ur en våldsam relation, och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kontinuerligt följa upp den nya lagen om tillståndsplikt för skyddade boenden och beslut om placering enligt socialtjänsten, för att säkerställa att våldsutsatta kvinnor fortsatt vågar och har förutsättningar att söka det stöd och den hjälp de har rätt till, och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inrättandet av kontaktpersoner för stöd, hjälp och vägledning i myndighetskontakter för kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur staten kan stödja och samordna kommunernas insatser i arbetet mot våld i nära relationer och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning bör tillsättas i syfte att arbeta fram metoder och stöd så att myndigheter tidigt ska kunna fånga upp personer med riskfaktorer för att utveckla ett våldsamt beteende och tillkännager detta för regeringen.

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att motverka våld i nära relation bland äldre som en del i ett nationellt äldrehälsovårdsprogram och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se hur en långsiktig och stabil finansiering kan säkerställas för de verksamheter som erbjuder stöd och skydd till offer för prostitution och människohandel och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra mottagandet av barn som kommer hem till Sverige efter att ha varit olovligen bortförda ur landet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3163 av Helena Gellerman (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur vi kan utveckla stödet till våldsutsatta kvinnor genom att lära av det norska systemet med kommunala krisesenter och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

| Motion | Motionärer | Yrkanden |
|--|---|---|
| 10. Motioner som bereds förenklad | | |
| 2024/25:195 | Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) | 3 |
| 2024/25:421 | Markus Wiechel (SD) | 1 och 8 |
| 2024/25:854 | Alexandra Völker och Azadeh Rojhan (båda S) | 1 |
| 2024/25:892 | Magnus Manhammar (S) | |
| 2024/25:1122 | Marléne Lund Kopparklint (M) | |
| 2024/25:1185 | Niels Paarup-Petersen (C) | 1–6 |
| 2024/25:1265 | Aida Birinxhiku m.fl. (S) | |
| 2024/25:1414 | Michael Rubbestad m.fl. (SD) | 2 och 4 idd |
| 2024/25:1698 | Azra Muranovic m.fl. (S) | 1 |
| 2024/25:1850 | Jessica Rodén och Petter Löberg (båda S) | |
| 2024/25:1925 | Maj Karlsson m.fl. (V) | 3, 10, 27, 29 och 34 |
| 2024/25:2054 | Niels Paarup-Petersen (C) | |
| 2024/25:2056 | Niels Paarup-Petersen (C) | 10 |
| 2024/25:2062 | Ann-Sofie Alm (M) | 1 och 4 |
| 2024/25:2126 | Sanna Backeskog m.fl. (S) | |
| 2024/25:2489 | Sanne Lennström m.fl. (S) | |
| 2024/25:2618 | Rasmus Ling m.fl. (MP) | 3, 4, 6–8, 16, 17, 23, 25, 26, 28 och 31–35 |
| 2024/25:3022 | Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) | 115 och 116 |
| 2024/25:3069 | Ardalan Shekarabi m.fl. (S) | 17 |
| 2024/25:3072 | Ardalan Shekarabi m.fl. (S) | 3 |
| 2024/25:3073 | Jennie Nilsson m.fl. (S) | 14 |
| 2024/25:3157 | Helena Vilhelmsson m.fl. (C) | 2, 3, 7, 22 och 30 |